

МОНГОЛЫН ХӨРӨНГИЙН БИРЖ ТӨХК

2016 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр
дуусгавар болсон тайлант жилийн

Санхүүгийн тайлан

(Хараат Бус Аудиторын Тайлангийн Хамт)

Агуулга

Хуудас

Компанийн Мэдээлэл	1
Удирдлагын Батламж Мэдэгдэл	2
Хараат Бус Аудиторын Тайлан	3
Санхүүгийн Байдлын Тайлан	7
Ашиг, Алдагдал болон Бусад Дэлгэрэнгүй Орлогын Тайлан	8
Өмчийн Өөрчлөлтийн Тайлан	9
Мөнгөн Гүйлгээний Тайлан	10
Санхүүгийн Тайлангийн Тодруулга	12

Монголын Хөрөнгийн Бирж ТӨХК

Компанийн мэдээлэл

Албан ёсны хаяг	Монгол улс, Улаанбаатар Хот, Сүхбаатарын талбай-3
Хувьцаа эзэмшигч	Монгол Улсын Сангийн Яам (100%)
Гүйцэтгэх удирдлага	Х. Алтай, Гүйцэтгэх Захирал Н. Дөл-Эрдэнэ, Захиргаа, Санхүүгийн Газрын Захирал Б. Ганбат, Ерөнхий Нягтлан Бодогч
Хараат бус аудитор	Кэй Пи Эм Жи Аудит ХХК Монгол Улс, Улаанбаатар хот 14240, Сүхбаатар дүүрэг, 1 дүгээр хороо, Энхтайваны өргөн чөлөө, Блю Скай Тауэр, 602 тоот

Удирдлагын Батламж Мэдэгдэл

Компанийн удирдлага нь санхүүгийн тайланг бэлтгэж, тайлагнах үүрэгтэй.

Монголын Хөрөнгийн Бирж ТӨХК (цаашид “Компани” гэх)-ийн санхүүгийн тайлан нь Санхүүгийн Тайлагналын Олон Улсын Стандартын дагуу бэлтгэгдсэн. Удирдлага нь энэхүү санхүүгийн тайлан нь компанийн 2016 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн санхүүгийн байдал, тухайн өдрөөр дуусгавар болсон тайлант жилийн санхүүгийн үр дүн болон мөнгөн гүйлгээг үнэн зөв илэрхийлсэн болохыг баталгаажуулах үүрэгтэй.

Компанийн удирдлага нь компанийн санхүүгийн байдлыг үндэслэлтэй, үнэн зөв илэрхийлж чадах, санхүүгийн тайлангууд нь тодруулга 2 ба 3-т дурьдсан шаардлагуудад нийцсэн гэдгийг баталгаажуулах боломжийг хангах зөв зохистой нягтлан бодох бүртгэлийг хөтөлж байгаа гэдгийг баталгаажуулах үүрэгтэй.

Мөн компанийн удирдлага нь компанийн эд хөрөнгийг хадгалан хамгаалах, аливаа заль мэх, зүй бус үйлдлээс сэргийлэх, ийм үйлдлийг илрүүлэх шаардлагатай арга хэмжээнүүдийг авч хэрэгжүүлэх ерөнхий үүрэгтэй.

Компанийн удирдлага нь санхүүгийн тайланг бэлтгэхдээ тохиромжтой нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогыг сонгон, тууштайгаар даган мөрдөж, үндэслэлтэй, нягт нямбай тооцоолол, үнэлгээ хийж, холбогдох бүх нягтлан бодох бүртгэлийн стандартыг мөрдсөн гэж үзэж байна.

Компанийн удирдлагаас Монголын Хөрөнгийн Бирж ТӨХК-ийн 2016 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон тайлант жилийн санхүүгийн тайланг зөвшөөрч батлав.

Х. Алтай
Гүйцэтгэх Захирал

Н. Дөл-Эрдэнэ
Захиргаа, Санхүүгийн
Газрын Захирал

Б. Ганбат
Ерөнхий Нягтлан Бодогч

Монгол Улс,
Улаанбаатар хот

2017 оны 5 дугаар сарын 5-ны өдөр

Кэй Пи Эм Жи Аудит ХХК
Монгол улс, Улаанбаатар-14240,
Сүхбаатар дүүрэг, 1-р хороо,
Энхтайваны өргөн чөлөө 17
Блю Скай Тауэр, 602 тоот

Утас : +976 7011 8101
Факс: +976 7011 8102
www.kpmg.com/mn

Хараат Бус Аудиторын Тайлан

Монголын Хөрөнгийн Бирж ТӨХК-ийн хувьцаа эзэмшигчид:

Дүгнэлтүүд

Бид Монголын Хөрөнгийн Бирж ТӨХК (цаашид “Компани” гэх)-ийн 2016 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн байдлын тайлан, тухайн өдрөөр дуусгавар болсон жилийн ашиг, алдагдал болон бусад дэлгэрэнгүй орлогын тайлан, өмчийн өөрчлөлтийн тайлан, мөнгөн гүйлгээний тайлан, мөн нягтлан бодох бүртгэлийн үндсэн бодлогуудын хураангуй болон тайлбар тодруулгуудаас бүрдсэн санхүүгийн тайланд аудит хийлээ.

Санхүүгийн байдалд өгсөн дүгнэлт

Бидний дүгнэлтээр, санхүүгийн байдлын тайлан нь компанийн 2016 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн байдлыг Санхүүгийн Тайлагналын Олон Улсын Стандарт (“СТОУС”)-ын дагуу үнэн зөв, бодитой илэрхийлсэн байна.

Ашиг, алдагдал болон бусад дэлгэрэнгүй орлогын тайлан, мөнгөн гүйлгээнд өгсөн хязгаарлалттай дүгнэлт

Бидний дүгнэлтээр, Хязгаарлалттай Дүгнэлтийн Үндэслэл хэсэгт тодорхойлсон зүйлсийн нөлөөллөөс үүсч болзошгүй үр дагавраас бусад зүйлсийн хувьд ашиг, алдагдал болон бусад дэлгэрэнгүй орлогын тайлан, мөнгөн гүйлгээний тайлан нь компанийн 2016 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон тайлант жилийн санхүүгийн үр дүн болон мөнгөн гүйлгээг СТОУС-ын дагуу үнэн зөв, бодитой илэрхийлсэн байна.

Дүгнэлтүүдийн үндэслэл, ашиг, алдагдал болон бусад дэлгэрэнгүй орлогын тайлан, мөнгөн гүйлгээнд өгсөн хязгаарлалттай дүгнэлтийн үндэслэлийн хамт

Компанийн 2015 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон тайлант жилийн санхүүгийн тайлангийн аудитын явцад бид харилцагчаас авах дансны авлагад алдаа байгааг ажигласан. Мөн аудитын горимуудын үр дүнгээр компанийн бараа материалын үлдэгдэлд НББОУС 2 *Бараа материал*-ын шаардлагын дагуу өртөг, цэвэр боломжит үнийн аль багаар бүртгэгдээгүй зүйлс байх магадлалтай гэдэг нь ажиглагдсан. Бид 2015 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн байдлын тайлан дахь 380,451 мянган төгрөгийн дансны авлагыг болон 44,499 мянган төгрөгийн бараа материалын дансны үнийг өөр бусад горимоор нотлох эсвэл баталгаажуулах боломжгүй байсан.

Тиймээс бид 2015 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх дансны авлага болон бараа материал, 2015 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон жилийн ашиг, алдагдал болон бусад дэлгэрэнгүй орлогын тайлан, өмчийн өөрчлөлтийн тайлан болон мөнгөн гүйлгээний тайлангийн холбогдох үзүүлэлтүүдэд аливаа залруулга хийх шаардлагатай байсан эсэхийг тодорхойлох боломжгүй байсан. Дээрх зүйлсээс хамааран 2015 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон жилийн санхүүгийн тайланд бид 2016 оны 6 дугаар сарын 15-ны өдөр хязгаарлалттай дүгнэлт өгсөн. Дансны авлага болон бараа материалын эхний үлдэгдэл нь 2016 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон тайлант жилийн санхүүгийн гүйцэтгэл болон мөнгөн гүйлгээг тодорхойлоход нөлөөлж буй учир бид 2016 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон жилийн ашиг, алдагдал болон бусад дэлгэрэнгүй орлогын тайлан дах тайлант жилийн ашиг, мөнгөн гүйлгээний тайлан дахь шууд бус аргаар бэлтгэсэн үндсэн үйл ажиллагааны цэвэр мөнгөн гүйлгээг залруулах шаардлагатай байсан эсэхийг тодорхойлох боломжгүй байсан.

Бид аудитаа Аудитын Олон Улсын Стандарт ("АОУС")-ын дагуу гүйцэтгэсэн. Уг стандартын дагуу хүлээх үүрэг хариуцлагыг энэхүү тайлангийн *Санхүүгийн тайлангийн аудитад аудиторын хүлээх үүрэг хариуцлага* хэсэгт харуулсан. Бид Нягтлан Бодогчдын Ёс Зүйн Олон Улсын Стандартын Зөвлөл ("НБЁЗОУСЗ")-ийн Мэргэжлийн Нягтлан Бодогчдын Ёс Зүйн Дүрэм болон санхүүгийн тайлангийн аудиттай холбоотой Монгол Улс дахь ёс зүйн зохих шаардлагуудын дагуу компаниас хараат бус байж, НБЁЗОУСЗ-ийн Ёс Зүйн Дүрэм болон эдгээр ёс зүйн шаардлагуудад нийцүүлэн бусад ёс зүйн үүрэг хариуцлагаа бүрэн биелүүлсэн болно. Бидний олж авсан аудитын нотолгоо нь аудитын дүгнэлт гаргах хангалттай, зохих үндэслэл болно гэдэгт бид итгэж байна.

Бусад асуудал- Нягтлан бодох бүртгэлийн суурь

Компанийн 2015 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх болон тухайн өдрөөр дуусгавар болсон тайлант жилийн санхүүгийн тайлан нь Монгол Улсын Сангийн Сайдын 2012 оны 77 дугаар тушаалаар батлагдсан "Аж Ахуйн Нэгжийн Санхүүгийн Тайлан болон Тодруулга Бэлтгэх Заавар"-ын дагуу бэлтгэгдсэн гэдгийг бид онцолж байна. Энэхүү Заавар нь Санхүүгийн Тайлагналын Олон Улсын Стандарт (СТОУС)-ын "Хүлээн зөвшөөрөлт" болон "Хэмжилт"-ийн шаардлагын дагуу санхүүгийн тайланг бэлтгэх ёстой гэж заасан байдаг боловч "Толилуулга ба тодруулга"-ын шаардлагыг дурьдаагүй байдаг.

Удирдлага болон засаглах эрх мэдэл бүхий этгээдүүдийн санхүүгийн тайланд хүлээх үүрэг хариуцлага

Санхүүгийн тайланг СТОУС-ын дагуу үнэн зөв бэлтгэж, тайлагнах нь компанийн удирдлагын үүрэг хариуцлага юм. Залилан эсвэл алдааны улмаас материаллагаар буруу илэрхийлэгдээгүй санхүүгийн тайланг бэлтгэж, үнэн зөв толилуулахтай холбоотой удирдлагын шаардлагатай гэж тодорхойлсон дотоод хяналтууд нь мөн энэхүү хариуцлагад хамаарна.

Санхүүгийн тайланг бэлтгэхдээ удирдлагын зүгээс компанийн тасралтгүй үйл ажиллагаа эрхлэх чадамжийг үнэлэн, шаардлагатай гэж үзвэл тасралтгүй үйл ажиллагаатай холбоотой асуудлуудыг санхүүгийн тайланд тодруулж, компанийг татан буулгах юм уу үйл ажиллагааг нь зогсоох эсвэл ингэхээс өөр бодит сонголт байхгүй байхаас бусад тохиолдолд нягтлан бодох бүртгэлийн тасралтгүй үйл ажиллагааны зарчимд суурилан санхүүгийн тайлангаа бэлтгэх үүргийг компанийн удирдлага хүлээнэ.

Засаглах эрх мэдэл бүхий этгээдүүд нь компанийн санхүүгийн тайлагналын үйл явцад хяналт тавих үүрэг хүлээнэ.

Санхүүгийн тайлангийн аудитад аудиторын хүлээх үүрэг хариуцлага

Санхүүгийн тайлан нь залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийллээс бүхэлдээ ангид эсэх талаарх үндэслэлтэй нотолгоог олж авах, бидний дүгнэлтийг агуулж буй аудиторын тайланг танилцуулах нь бидний зорилго юм. Ул үндэслэлтэй нотолгоо гэдэг нь өндөр түвшний баталгаажуулалт хэдий ч АОУС-ын дагуу гүйцэтгэсэн аудит нь бүхий л материаллаг буруу илэрхийллийг байнга илрүүлнэ гэсэн баталгаа биш юм. Буруу илэрхийлэл нь залилан эсвэл алдааны улмаас үүсч болох ба дангаараа эсвэл нэгдсэн дүнгээрээ уг санхүүгийн тайланд үндэслэн гаргах мэдээлэл хэрэглэгчдийн эдийн засгийн шийдвэрт нөлөөлөхөөр хүлээгдэж байвал материаллаг гэж үзнэ.

АОУС-ын дагуу аудит хийх үед мэргэжлийн үнэлэмж болон мэргэжлийн үл итгэх үзлээр хандахыг аудитын ажлын явцад шаарддаг. Бид мөн:

- Санхүүгийн тайланд залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийллийн эрсдлийг тодорхойлж, түүнийг үнэлэн уг эрсдэлд тохирохуйц аудитын горимыг боловсруулан хэрэгжүүлж, өөрсдийн дүгнэлтийн үндэслэл болохуйц хангалттай, зохистой аудитын нотолгоог олж авдаг. Залилан нь хуйвалдаан, бичиг баримт хуурамчаар үйлдэх, санаатайгаар орхигдуулах, буруу илэрхийлэх болон дотоод хяналтыг орхигдуулах зэрэг явдлуудыг агуулсан байдаг тул залилангаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийллийг илрүүлэхгүй байх эрсдэл нь алдааны улмаас үүсэх буруу илэрхийллийг илрүүлэхгүй байх эрсдлээс харьцангуй их байдаг.
- Компанийн дотоод хяналтын үр ашигтай байдалд дүгнэлт өгөх зорилгоор бус харин тухайн нөхцөл байдалд тохирохуйц аудитын горимыг боловсруулахын тулд аудитын ажилтай холбоотой дотоод хяналтын талаар ойлголт олж авдаг.
- Удирдлагын ашигласан нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогуудын зохистой байдал, нягтлан бодох бүртгэлийн тооцооллын үндэслэл болон холбогдох тодруулгуудыг үнэлдэг.

- Нягтлан бодох бүртгэлийн тасралтгүй байх суурийг удирдлага зохистой хэрэглэсэн эсэх, мөн бид олж авсан нотолгоондоо тулгуурлан компанийн тасралтгүй үйл ажиллагаагаа эрхлэх чадамжид мэдэгдэхүйц эргэлзээ үүсгэхүйц үйл явдал, нөхцөл байдалтай холбоотой материаллаг тодорхой бус байдал оршин байгаа эсэхийг тодорхойлдог. Материаллаг тодорхой бус байдал оршин байна гэж үзвэл бид аудиторын тайланд санхүүгийн тайлангийн холбогдох тодруулгад анхаарал хандуулах эсвэл энэхүү тодруулга нь хангалтгүй бол дүгнэлтээ хязгаарлах шаардлагатай болдог. Бид дүгнэлтээ аудиторын тайлан гаргах өдөр хүртэлх олж авсан аудитын нотолгоонд үндэслэн гаргадаг. Гэхдээ ирээдүйн үйл явдал, эсвэл нөхцөл байдал нь компанийг тасралтгүй байх зарчмын дагуу үйл ажиллагаагаа үргэлжлүүлэн явуулах боломжгүй болгоход хүргэж болно.
- Санхүүгийн тайлангийн ерөнхий толилуулга, бүтэц болон агуулгыг тодруулгуудын хамт үнэлж, санхүүгийн тайлан нь холбогдох ажил гүйлгээнүүд болон үйл явдлуудыг үнэн зөв илэрхийлсэн эсэхийг тодорхойлдог.

Бид бусад асуудлуудын дундаас аудитын ажлын төлөвлөсөн цар хүрээ, хугацаа болон аудитын явцад илрүүлсэн томоохон асуудлууд, тодорхойлсон дотоод хяналтын аливаа мэдэгдэхүйц доголдлыг засаглах эрх мэдэл бүхий этгээдүүдтэй харилцдаг.

Энэхүү тайлан нь аудитын тайлангийн өдөр буюу 2017 оны 5 дугаар сарын 5-ны өдрөөр хүчин төгөлдөр үйлчилнэ. Аудитын тайлангийн өдөр болон энэхүү тайланг хэрэглэх хугацааны хооронд тохиолдож болох аливаа тайлагналын үеийн дараах үйл явдал, нөхцөл байдал нь уг санхүүгийн тайлан болон тодруулгад материаллаг нөлөө үзүүлж болох юм. Тиймээс аудитын тайланг хэрэглэгчид нь уг тайлагналын үеийн дараах үйл явдал, нөхцөл байдлын нөлөөллийг дээрх аудитын тайланд тусгаагүйг анхаарна уу. Энэхүү тайлан нь зөвхөн компанийн хувьцаа эзэмшигчдэд зориулагдсан болно. Бид энэхүү тайлангийн агуулгын хүрээнд өөр аливаа нэг гуравдагч талын өмнө үүрэг, хариуцлага хүлээхгүй болно.

МОНГОЛЫН ХӨРӨНГИЙН БИРЖ ТӨХК
2016 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх
Санхүүгийн Байдлын Тайлан

<i>(Мянган төгрөгөөр)</i>	Тод.	2016	2015
ХӨРӨНГӨ			
Эргэлтийн бус хөрөнгө			
Үндсэн хөрөнгө	5	2,371,350	2,517,360
Биет бус хөрөнгө	6	1,763,683	2,255,655
Бусад эргэлтийн бус хөрөнгө		-	61,864
Эргэлтийн бус хөрөнгийн дүн		4,135,033	4,834,879
Эргэлтийн хөрөнгө			
Бараа материал	7	13,000	44,499
Дуусгавар хугацаа хүртэл эзэмших санхүүгийн хэрэгсэл	8	1,000	197,257
Урьдчилгаа		2,370	2,572
Дансны авлага	9	148,493	380,450
Орлогын албан татварын авлага	18	8,988	10,372
Бусад авлага		-	164
Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгө	10	515,142	587,863
Бусад эргэлтийн хөрөнгө		13,160	13,160
Эргэлтийн хөрөнгийн дүн		702,153	1,236,337
НИЙТ ХӨРӨНГИЙН ДҮН		4,837,186	6,071,216
ӨР ТӨЛБӨР БОЛОН ЭЗДИЙН ӨМЧ			
Эздийн өмч			
Хувьцаат капитал	11	21,884,000	1,867,709
Бусад нөөц		458,684	20,475,388
Хуримтлагдсан алдагдал		(18,758,933)	(16,703,495)
Эздийн өмчийн дүн		3,583,751	5,639,602
Богино хугацаат өр төлбөр			
Дансны өглөг	12	1,177,047	419,540
Орлогын албан татварын өглөг	18	10,122	-
Бусад өглөг		66,266	12,074
Богино хугацаат өр төлбөрийн дүн		1,253,435	431,614
ӨР ТӨЛБӨР БОЛОН ЭЗДИЙН ӨМЧИЙН ДҮН		4,837,186	6,071,216

Энэхүү санхүүгийн тайлангийн хавсаргасан тодруулгыг үзнэ үү.

МОНГОЛЫН ХӨРӨНГИЙН БИРЖ ТӨХК

2016 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон жилийн

Ашиг, Алдагдал болон Бусад Дэлгэрэнгүй Орлогын Тайлан

<i>(Мянган төгрөгөөр)</i>	<u>Тод.</u>	<u>2016</u>	<u>2015</u>
Борлуулалтын орлого	13	1,176,149	1,536,265
Нийт орлого		1,176,149	1,536,265
Ерөнхий ба удирдлагын зардал	14	(1,918,224)	(1,371,086)
Милленниум Ай Ти системтэй холбоотой лиценз, сервис болон хорогдуулалтын зардал	15	(1,189,475)	(1,842,486)
Үйл ажиллагааны алдагдал		(1,931,550)	(1,677,307)
Санхүүгийн орлого	16	13,840	58,860
Санхүүгийн зардал	16	-	(241,047)
Гадаад валютын ханшийн цэвэр гарз	17	(137,540)	(364,601)
Татварын өмнөх алдагдал		(2,055,250)	(2,224,095)
Орлогын албан татварын зардал	18	(1,384)	(12,008)
Тайлант үеийн алдагдал		(2,056,634)	(2,236,103)
Тайлант үеийн нийт дэлгэрэнгүй алдагдал		(2,056,634)	(2,236,103)

Энэхүү санхүүгийн тайлангийн хавсаргасан тодруулгыг үзнэ үү.

МОНГОЛЫН ХӨРӨНГИЙН БИРЖ ТӨХК

2016 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон жилийн

Өмчийн Өөрчлөлтийн Тайлан

<i>(Мянган төгрөгөөр)</i>	Хувьцаат капитал	Бусад нөөц	Хуримтлагдсан алдагдал	Нийт эздийн өмч
2014 оны 12 дугаар сарын 31-ний үлдэгдэл	1,867,709	478,064	(1,620,762)	725,011
Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлтийн нөлөөлөл	-	7,444,815	(12,846,630)	(5,401,815)
2015 оны 01 дүгээр сарын 01-ний үлдэгдэл	1,867,709	7,922,879	(14,467,392)	(4,676,804)
Тайлант жилийн цэвэр алдагдал	-	-	(2,236,103)	(2,236,103)
Хувьцаа эзэмшигчийн оруулсан хувь нэмэр	-	12,552,509	-	12,552,509
2015 оны 12 дугаар сарын 31-ний үлдэгдэл	1,867,709	20,475,388	(16,703,495)	5,639,602
Тайлант жилийн цэвэр алдагдал	-	-	(2,056,634)	(2,056,634)
Хувьцаат капитал руу хийсэн хөрвүүлэлт	20,016,291	(20,016,291)	-	-
Бусад хөдөлгөөн	-	(413)	1,196	783
2016 оны 12 дугаар сарын 31-ний үлдэгдэл	21,884,000	458,684	(18,758,933)	3,583,751

Энэхүү санхүүгийн тайлангийн хавсаргасан тодруулгыг үзнэ үү.

МОНГОЛЫН ХӨРӨНГИЙН БИРЖ ТӨХК

2016 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон жилийн

Мөнгөн Гүйлгээний Тайлан

<i>(Мянган төгрөгөөр)</i>	Тод.	2016	2015
Үндсэн үйл ажиллагааны мөнгөн гүйлгээ			
Тайлант үеийн алдагдал		(2,056,634)	(2,236,103)
Тохируулга:			
Элэгдэл ба хорогдол	14,15	665,281	739,088
Бусад эргэлтийн бус хөрөнгийн данснаас хасалт	14	61,864	-
Найдваргүй авлагын дансны нөөц	14	224,116	142,111
Бараа материалын хорогдлын нөөц	14	29,828	11,256
Орлогын албан татварын зардал	18	1,384	12,008
Ханшийн зөрүүний хэрэгжээгүй цэвэр гарз		137,540	364,190
Хүүгийн орлого		(13,840)	(58,860)
Хүүгийн зардал	16	-	241,047
Ажлын капиталын өөрчлөлтөөс өмнөх үйл ажиллагааны алдагдал		(950,461)	(785,263)
Хөрөнгө, өр төлбөрийн өөрчлөлт:			
Дансны болон бусад авлага		18,372	(1,400,039)
Урьдчилгаа		-	109,963
Бараа материал		1,671	6,272
Дансны болон бусад өглөг		673,314	(3,353,001)
		(257,104)	(5,422,068)
Хүлээн авсан хүүгийн орлого		13,840	58,860
Төлсөн хүүгийн зардал		-	(133,195)
Төлсөн орлогын албан татвар		-	(26,258)
Үндсэн үйл ажиллагааны цэвэр мөнгөн гүйлгээ		(243,264)	(5,522,661)
Хөрөнгө оруулалтын үйл ажиллагааны мөнгөн гүйлгээ			
Худалдан авсан үндсэн хөрөнгө	5	(27,299)	(30,942)
Худалдан авсан биет бус хөрөнгө	6	-	(3,750)
Засгийн Газрын үнэт цаасанд оруулсан хөрөнгө оруулалт		-	(1,396,068)
Засгийн Газрын үнэт цаасны буцаан төлөлт		196,257	1,198,811
Хөрөнгө оруулалтын үйл ажиллагааны цэвэр мөнгөн гүйлгээ		168,958	(231,949)

Энэхүү санхүүгийн тайлангийн хавсаргасан тодруулгыг үзнэ үү.

МОНГОЛЫН ХӨРӨНГИЙН БИРЖ ТӨХК

2016 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон жилийн

Мөнгөн Гүйлгээний Тайлан, үргэлжлэл

	<u>Тод.</u>	<u>2016</u>	<u>2015</u>
Санхүүгийн үйл ажиллагааны мөнгөн гүйлгээ			
Хувьцаа эзэмшигчээс оруулсан хувь нэмэр		-	9,520,604
Урт хугацаат зээлийн эргэн төлөлт		-	(3,294,900)
Санхүүгийн үйл ажиллагааны цэвэр мөнгөн гүйлгээ		-	6,225,704
Ханшийн өөрчлөлтийн нөлөөлөл		1,585	1,738
Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн цэвэр өсөлт		(72,721)	472,832
Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	10	587,863	115,031
Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	10	515,142	587,863

Энэхүү санхүүгийн тайлангийн хавсаргасан тодруулгыг үзнэ үү.

МОНГОЛЫН ХӨРӨНГИЙН БИРЖ ТӨХК

2016 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон жилийн

Санхүүгийн Тайлангийн Тодруулга

1. Ерөнхий мэдээлэл

Монголын Хөрөнгийн Бирж Төрийн Өмчит ХК (цаашид “Компани” гэх) нь 1991 оны 01 дүгээр сарын 18-ны өдөр улсын томоохон аж ахуйн нэгжүүдийг хувьчлах Засгийн Газрын өмч хувьчлалын бодлогыг хэрэгжүүлэх хэрэгсэл хэлбэрээр үүсгэн байгуулагдсан. Компанийн албан ёсны хаяг нь Монгол Улс, Улаанбаатар хот, Сүхбаатарын талбай-3 юм.

Компанийн үйл ажиллагааны үндсэн чиглэл нь хөрөнгө оруулалтын арилжааг дэмжих зах зээлийг бий болгох явдал юм. Компанийг Монгол Улсын Сангийн Ямаар дамжин Монгол Улсын Засгийн Газар 100% эзэмшдэг.

2. Санхүүгийн тайлагналын зарчим

(1) Тайланг бэлтгэхэд баримталсан стандарт

Энэхүү санхүүгийн тайланг Санхүүгийн Тайлагналын Олон Улсын Стандарт (цаашид “СТОУС” гэх)-ын дагуу бэлтгэсэн. Компанийн мөрдсөн нягтлан бодох бүртгэлийн гол бодлогуудыг дор хураангуйлан харуулсан болно. Тайлант жилийн толилуулгатай нийцүүлэх үүднээс зарим харьцуулсан үзүүлэлтүүдийг дахин ангилсан.

(2) Үнэлгээний суурь

Энэхүү санхүүгийн тайлангийн холбогдох тодруулгад өөрөөр тодруулсанаас бусад тохиолдолд санхүүгийн тайланг түүхэн өртгийн зарчимд үндэслэн бэлтгэсэн.

(3) Үйл ажиллагааны болон толилуулгын валют

Энэхүү санхүүгийн тайланг компанийн бүртгэлийн валют болох Монгол Улсын үндэсний мөнгөн тэмдэгт төгрөгөөр толилуулсан бөгөөд энэ нь компанийн үйл ажиллагаа явуулж буй гол эдийн засгийн орчны үндсэн валют болно. Санхүүгийн тайланг төгрөгөөр мянгачилж толилуулсан.

(4) Тасралтгүй үйл ажиллагааны зарчим

Санхүүгийн тайлан нь тасралтгүй үйл ажиллагааны зарчимд үндэслэн бэлтгэгдсэн бөгөөд энэ нь компани ойрын ирээдүйд хөрөнгөө бизнестээ хэвээр үлдээж, өр төлбөрөө төлж, үйл ажиллагаагаа тасралтгүй хэвийн явуулна гэдгийг илэрхийлнэ.

Компани 2016 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон тайлант жилд 2,056,634 мянган төгрөгийн цэвэр алдагдалтай ажилласан бөгөөд тухайн өдрөөрх компанийн богино хугацаат өр төлбөр нь эргэлтийн хөрөнгийн дүнгээс 551,282 мянган төгрөгөөр илүү илэрхийлэгдсэн. Компанийн хувьцаа эзэмшигч Монгол Улсын Засгийн Газраас Сангийн Ямаар дамжуулан дэмжлэг үзүүлсээр байгаа.

Аудитлагдсан санхүүгийн тайлан гарсан өдрөөс хойш дор хаяж 12 сарын хугацаанд компани ирээдүйд гарах гэрээний төлбөрүүд болон бизнесийн явцад үүсч байдаг өр төлбөрүүдийг төлөх хангалттай хэмжээний эргэлтийн болон капиталын хөрөнгөтэй гэж үзэж байгаа.

МОНГОЛЫН ХӨРӨНГИЙН БИРЖ ТӨХК

2016 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон жилийн

Санхүүгийн Тайлангийн Тодруулга

2. Санхүүгийн тайлагналын зарчим, үргэлжлэл

(5) Таамаглал, тооцоолол болон үнэлэмжийн хэрэглээ

Санхүүгийн тайланг СТОУС-д нийцүүлэн бэлтгэх үйл явц нь таамаглал, тооцоолол болон үнэлгээ хэрэглэхийг удирдлагаас шаарддаг ба энэхүү таамаглал, тооцоолол, үнэлэмж нь нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын хэрэгжилт, мөн хөрөнгө, өр төлбөр, орлого зардлын зүйлсийн дүнг тодорхойлоход нөлөөлдөг. Гүйцэтгэлээрх үр дүн нь эдгээр тооцооллоос зөрүүтэй байж болно.

Удирдлага эдгээр тооцоолол болон түүнд хэрэглэсэн таамаглалыг байнга хянаж байдаг. Нягтлан бодох бүртгэлийн тооцоололд аливаа өөрчлөлт гарсан тохиолдолд тухайн өөрчлөлт гарсан тайлант жил болон ирээдүйн тайлант жилүүдэд уг тооцооллын өөрчлөлтийг хүлээн зөвшөөрдөг.

Санхүүгийн тайланд мэдэгдэхүйц нөлөө бүхий нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогыг хэрэгжүүлэхэд хэрэглэгдсэн таамаглал, тооцоолол, үнэлэмжийн талаарх мэдээлэл болон дараагийн тайлант үед хамаарах материаллаг залруулгын нөлөө бүхий эрсдлийн үндэслэл болон тооцооллын талаарх мэдээллийг доорх тодруулгад тусгасан:

- Тодруулга 3(4)(iv) – Үндсэн хөрөнгийн ашиглагдах хугацаа;
- Тодруулга 3(5) – Биет бус хөрөнгийн ашиглагдах хугацаа;
- Тодруулга 8 – Дансны авлагын нөөц.

3. Нягтлан бодох бүртгэлийн үндсэн бодлогууд

Доор хураангуйлсан нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогуудыг энэхүү санхүүгийн тайланд толилуулсан бүх тайлант жилүүдэд түүштай хэрэглэсэн болно.

(1) Гадаад валютаар хийгдсэн гүйлгээ

Гадаад валютаар гарсан ажил гүйлгээг тухайн ажил гүйлгээ гарсан өдрийн албан ханшаар төгрөгт хөрвүүлж бүртгэдэг. Гадаад валютаар илэрхийлэгдсэн хөрөнгө, өр төлбөрийн мөнгөн зүйлсийг балансын өдрийн хаалтын ханшаар төгрөг рүү хөрвүүлэн илэрхийлдэг.

Бодит үнэ цэнээр хэмжигдэж, гадаад валютаар илэрхийлэгдсэн мөнгөн бус хөрөнгө, өр төлбөрийн зүйлсийг тухайн бодит үнэ цэнийг тодорхойлсон өдрийн албан ханшаар бүртгэлийн валют рүү хөрвүүлдэг. Түүхэн өртгөөр хэмжигдэж, гадаад валютаар илэрхийлэгдсэн мөнгөн бус зүйлсийг тухайн ажил гүйлгээ гарсан өдрийн албан ханшаар тайлагнадаг.

(2) Санхүүгийн хэрэглүүр

(i) Үүсмэл бус санхүүгийн хөрөнгө

Компани нь зээл болон авлагыг анх үүссэн тухай бүр нь хүлээн зөвшөөрч, бүртгэдэг. Бусад бүх санхүүгийн хөрөнгүүдийг (ашиг, алдагдлын дараах бодит үнэ цэнээр тодорхойлогдсон хөрөнгүүдийг оролцуулаад) хэлцэл хийгдсэн өдөр буюу тухайн санхүүгийн хэрэгслийн хувьд компани гэрээний нэг тал болсон өдрөөр хүлээн зөвшөөрдөг.

МОНГОЛЫН ХӨРӨНГИЙН БИРЖ ТӨХК

2016 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон жилийн

Санхүүгийн Тайлангийн Тодруулга

3. Нягтлан бодох бүртгэлийн үндсэн бодлогууд, үргэлжлэл

(2) Санхүүгийн хэрэглүүр, үргэлжлэл

(i) Үүсмэл бус санхүүгийн хөрөнгө, үргэлжлэл

Санхүүгийн хөрөнгийн мөнгөн гүйлгээнд хамаарах гэрээний эрхийн хүчинтэй хугацаа дууссан эсвэл уг санхүүгийн хөрөнгийн мөнгөн гүйлгээг хүлээн авах гэрээний эрхийг шилжүүлсэн бөгөөд санхүүгийн хөрөнгийн эзэмшилтэй холбоотой бүх эрсдэл, өгөөжийг бараг бүгдийг нь шилжүүлсэн бол уг санхүүгийн хөрөнгийг данснаас хасдаг.

Компани санхүүгийн хөрөнгө, өр төлбөрийг цэвэр дүнгээр бүртгэх хууль, эрх зүйн үндэслэлтэй, мөн компани цэвэр сууриар барагдуулах эсвэл хөрөнгийг борлуулах үедээ өр төлбөрийг нэгэн зэрэг барагдуулах төлөвлөгөөтэй тохиолдолд л санхүүгийн хөрөнгө, өр төлбөрийг санхүүгийн байдлын тайланд цэвэр дүнгээр тусгаж, толилуудаг.

Компанийн үүсмэл бус санхүүгийн хөрөнгө нь авлага юм.

(ii) Авлага

Авлага нь идэвхитэй зах зээлд арилжаалагдахгүй тогтмол дүнтэй эсвэл, төлөгдөх үнийн дүн нь тодорхойлогдохуйц санхүүгийн хөрөнгө юм. Уг хөрөнгийг бодит үнэ цэнэ дээр тухайн ажил гүйлгээтэй холбоотой гарсан шүүд зардлыг нэмсэн дүнгээр анх хүлээн зөвшөөрдөг. Анхны хүлээн зөвшөөрөлтийн дараа авлагыг үр ашигт хүүгийн аргаар тооцон хорогдуулж, хорогдуулгыг хассан дүнгээр илэрхийлдэг.

(iii) Үүсмэл бус санхүүгийн өр төлбөр

Компани нь гаргасан өрийн бичиг, өр төлбөрийг тухайн ажил гүйлгээ үүссэн өдрөөр хүлээн зөвшөөрч, бүртгэдэг. Бусад бүх санхүүгийн өр төлбөрийг (ашиг, алдагдлын дараах бодит үнэ цэнээр тодорхойлогдсон хөрөнгүүдийг оролцуулаад) хэлцэл хийгдсэн өдөр буюу тухайн санхүүгийн хэрэгслийн хувьд компани гэрээний нэг тал болсон өдрөөр хүлээн зөвшөөрдөг.

Компани гэрээний үүргээс чөлөөлөгдсөн, гэрээг цуцалсан, гэрээний хугацаа дуусгавар болсон тохиолдолд санхүүгийн өр төлбөрийг үл хүлээн зөвшөөрдөг.

Компани үүсмэл бус санхүүгийн өр төлбөрийг бусад санхүүгийн өр төлбөр хэсэгт ангилдаг. Эдгээр санхүүгийн өр төлбөрийг бодит үнэ цэнээс тухайн ажил гүйлгээтэй холбоотой гарсан шүүд зардлыг хассан дүнгээр анх хүлээн зөвшөөрдөг. Анхны хүлээн зөвшөөрөлтийн дараа үед эдгээр санхүүгийн өр төлбөр нь үр ашигт хүүгийн аргаар тооцон хорогдуулсан өртгөөр илэрхийлэгддэг.

Компани дансны болон бусад өглөг гэсэн үүсмэл бус санхүүгийн өр төлбөрүүдтэй.

МОНГОЛЫН ХӨРӨНГИЙН БИРЖ ТӨХК

2016 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон жилийн

Санхүүгийн Тайлангийн Тодруулга

3. Нягтлан бодох бүртгэлийн үндсэн бодлогууд, үргэлжлэл

(2) Санхүүгийн хэрэглүүр, үргэлжлэл

(iv) Хувьцаат капитал

Энгийн хувьцаа

Энгийн хувьцааг эздийн өмчийн хэсэгт ангилж, бүртгэдэг. Энгийн хувьцаа нэмж гаргахтай холбоотой нэмэгдэл зардлыг татварын нөлөөллийн дараах цэвэр дүнгээр нь эздийн өмчийн бууралтаар хүлээн зөвшөөрдөг.

(3) Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгө

Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгө нь касс дахь бэлэн мөнгө болон харилцах дахь мөнгөнөөс бүрдэнэ. Мөнгөн хөрөнгө нь валютын төрлөөс хамааран ангилагдан бүртгэгддэг. Гадаад валютаар илэрхийлэгдсэн мөнгөн хөрөнгийг балансын өдрийн Монгол Банкнаас зарласан хаалтын ханшаар төгрөгт хөрвүүлэн илэрхийлдэг.

(4) Үндсэн хөрөнгө

(i) Хүлээн зөвшөөрөх үеийн хэмжилт

Хөрөнгө гэж хүлээн зөвшөөрөх шалгуурыг хангаж буй үндсэн хөрөнгийн зүйлсийг анх дансанд өртгөөр нь хэмжиж хүлээн зөвшөөрдөг. Өртөгт тухайн хөрөнгийг худалдан авахтай шууд холбогдон гарсан зардлууд багтдаг.

(ii) Хүлээн зөвшөөрөлтийн дараа үеийн хэмжилт

Анхны хүлээн зөвшөөрөлтийн дараагаар үндсэн хөрөнгийн дансны үнэ нь түүний өртгөөс хуримтлагдсан элэгдэл болон хуримтлагдсан үнэ цэнийн бууралтын гарзыг хассан дүн байдаг. Үндсэн хөрөнгийн зүйлсийг борлуулснаас үүссэн олз, гарзыг үндсэн хөрөнгийн дансны үнэ болон цэвэр борлуулалтын орлогын зөрүүгээр тодорхойлдог.

(iii) Дараа үеийн зардлууд

Дараа үеийн зардлыг зөвхөн эдийн засгийн ирээдүйн үр өгөөжийг хүртэх магадлалтай гэдэг нь тогтоогдсон үед капиталжуулан бүртгэдэг. Урсгал засварын зардлыг гарсан тухайн тайлант үед зардлаар хүлээн зөвшөөрдөг.

(iv) Элэгдэл

Үндсэн хөрөнгийн зүйлсийг бүрэлдэхүүн хэсэг тус бүрийн ашиглалтын жилээр тооцон шулуун шугамын аргаар элэгдүүлж, дэлгэрэнгүй орлогын тайланд бүртгэдэг. Түрээсийн хөрөнгийн хувьд түрээслэгч нь түрээсийн хугацааны эцэст хөрөнгийн өмчлөлийн эрхийг авах нь тодорхой биш бол тухайн хөрөнгийг түрээсийн хугацаанд нь эсвэл түүнийг ашиглахаар тооцсон хугацааны аль богино хугацаагаар нь элэгдүүлдэг.

МОНГОЛЫН ХӨРӨНГИЙН БИРЖ ТӨХК

2016 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон жилийн Санхүүгийн Тайлангийн Тодруулга

3. Нягтлан бодох бүртгэлийн үндсэн бодлогууд, үргэлжлэл

(4) Үндсэн хөрөнгө, үргэлжлэл

(iv) Элэгдэл, үргэлжлэл

Үндсэн хөрөнгийн зүйлсийн тайлант жил болон түүнтэй зэрэгцүүлэх хугацаанд тооцсон эдийн засгийн элэгдүүлэх хугацаа дараах байдалтай байна.

• Барилга байгууламж	60 жил
• Тээврийн хэрэгсэл	6 жил
• Тавилга, эд хогшил	5 - 10 жил
• Тоног төхөөрөмж	3 - 10 жил

Хөрөнгийн элэгдэл байгуулах арга, ашиглахаар тооцсон хугацаа болон үлдэх өртгийг тайлант жил бүрийн эцэст дахин хянаж, шаардлагатай тохиолдолд тохируулга хийдэг.

(5) Биет бус хөрөнгө

Биет бус хөрөнгийг анх өртгөөр нь бүртгэх бөгөөд анхны хүлээн зөвшөөрөлтийн дараа үед өртгөөс нь хуримтлагдсан хорогдол болон хуримтлагдсан үнэ цэнийн бууралтын гарзыг хассан дүнгээр тайлагнадаг.

Биет бус хөрөнгийн хорогдлыг ашиглахад бэлэн болсон өдрөөс эхлэн тооцоолсон ашиглалтын хугацаанд нь шулуун шугамын аргаар хорогдуулдаг ба үлдэх өртөг нь тэг байдаг. Ашиглалтын хугацаа нь тодорхой биет бус хөрөнгийн хувьд хорогдол тооцох хугацаа болон аргыг тайлант үе бүрийн эцэст хянадаг.

Программ хангамжийн лицензийн ашиглалтын хугацаа нь лицензийн хүчинтэй байх хугацааны дагуу тооцоолон тогтоогдсон.

Дараа үеийн зардлыг зөвхөн эдийн засгийн ирээдүйн өгөөж нь тухайн хөрөнгийн хувьд нэмэгдэж байгаа үед капиталжуулдаг. Бусад бүх зардлыг гарсан үед нь ашиг, алдагдлаар хүлээн зөвшөөрдөг.

(6) Үнэ цэнийн бууралт

(i) Үүсмэл бус санхүүгийн хөрөнгө

Ашиг, алдагдлаарх бодит үнэ цэнээр хэмжигдээгүй санхүүгийн хөрөнгийн хувьд тэдгээрт үнэ цэнийн бууралт үүссэн гэдэг бодит нотолгоо байгаа эсэхийг тайлант хугацааны эцэс бүрт үнэлж тодорхойлдог. Тухайн хөрөнгийг анх бүртгэснээс хойш алдагдалд хүргэх үйл явдал болсон гэдгийн бодит нотолгоо байгаа бөгөөд уг алдагдалтай үйл явдлын улмаас тухайн хөрөнгийн авчрах ирээдүйн мөнгөн урсгал буурахыг бодитоор тооцоолж болохоор байвал уг санхүүгийн хөрөнгөд үнэ цэнийн бууралт бий болсон гэж үзнэ.

МОНГОЛЫН ХӨРӨНГИЙН БИРЖ ТӨХК

2016 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон жилийн

Санхүүгийн Тайлангийн Тодруулга

3. Нягтлан бодох бүртгэлийн үндсэн бодлогууд, үргэлжлэл

(6) Үнэ цэнийн бууралт, үргэлжлэл

(i) Үүсмэл бус санхүүгийн хөрөнгө, үргэлжлэл

Компани нь авлага болон дуусгавар хугацаа хүртэл эзэмших өрийн үнэт цаасны үнэ цэнийн бууралтын шинж тэмдэгийг хөрөнгө тус бүрээр болон багцаар нь үнэлж үздэг. Бүхий л материаллаг дүн бүхий авлага болон дуусгавар хугацаа хүртэл эзэмших өрийн үнэт цаасны үнэ цэнийн бууралтыг тусгайлан авч үздэг. Хэрвээ эдгээрийг дангаар нь үнэлэхэд үнэ цэнийн бууралтын ямар нэгэн шинж тэмдэг илрээгүй тохиолдолд эрсдлийн ижил шинж чанараар нь санхүүгийн хөрөнгийг бүлэглэн багцаар нь үнэ цэнийн бууралт явагдсан эсэхийг үнэлдэг.

Компанийн удирдлага хөрөнгийн үнэ цэнийн бууралтыг багцлан үнэлэхдээ төлбөр төлөгдөхгүй байх магадлал, эргэн төлөлтийн хугацаа, гарсан алдагдлын мөнгөн дүн зэрэг түүхэн мэдээлэл, чиг хандлагыг тооцон үзэж, уг түүхэн хандлагаар тооцсон дүнг өнөөгийн эдийн засаг болон зээлийн нөхцлийг харгалзан тооцож бодит алдагдлаас их эсвэл бага байгаа эсэхийг үнэлдэг. Хорогдуулсан өртгөөр хэмжигддэг санхүүгийн хөрөнгийн үнэ цэнийн бууралтын алдагдлыг тухайн хөрөнгийн анх олж бэлтгэх үеийн хүүгийн хувиар дискаунтласан ирээдүйн мөнгөн гүйлгээний өнөөгийн үнэ цэнэ ба хөрөнгийн дансны үнэ хоёрын зөрүүгээр тодорхойлно.

Алдагдлыг дэлгэрэнгүй орлогын тайланд тусгах ба авлагын үлдэгдлийг бууруулах сөрөг тохируулах дансаар бүртгэнэ. Үнэ цэнийн бууралт бүхий хөрөнгийн хүүгийн орлого нь дискаунтын хорогдуулсан бичилтээр тодорхойлогдоно. Хожим нь үнэ цэнийн бууралтын алдагдлыг бууруулах тохиолдол үүсвэл үнэ цэнийн бууралтын алдагдлыг буцаах байдлаар дэлгэрэнгүй орлогын тайланд тусгадаг.

(ii) Санхүүгийн бус хөрөнгө

Тайлант үеийн эцэст санхүүгийн бус хөрөнгийн дансны үнэнд үнэ цэнийн бууралтын шинж тэмдэг байгаа эсэхийг үнэлдэг. Хэрэв ийм шинж тэмдэг илэрсэн бол тухайн хөрөнгийн нөхөгдөх үнэ цэнийг тодорхойлно.

Хөрөнгийн эсвэл “мөнгөн орлого үүсгэгч нэгж”-ийн нөхөгдөх үнэ цэнэ нь хөрөнгийн бодит үнээс борлуулах өртөг зардлыг хассан цэвэр дүн болон хөрөнгийг ашигласнаар олж болох өгөөж хоёрын аль их дүнгээр нь тогтоогддог. Хөрөнгийн нөхөгдөх үнэ цэнийг тодорхойлох ирээдүйн тооцоологдсон мөнгөн үрсгалыг тухайн үеийн зах зээлийн мөнгөний цаг хугацааны үнэ цэнийн болон тухайн хөрөнгөтэй холбоотой эрсдлийг тусгасан татварын өмнөх хорогдуулгын хувиар хорогдуулж өнөөгийн үнэ цэнийг нь тодорхойлдог.

Хөрөнгийн үнэ цэнийн бууралтыг дангаар нь шалгах боломжгүй бол тэдгээрийг цаашид ашигласнаар бусад хөрөнгө эсвэл бүлэг хөрөнгөөс (“мөнгөн орлого үүсгэгч нэгж”) хамааралгүйгээр дангаараа мөнгөн орлого бий болгох чадвартай хамгийн жижиг хөрөнгийн бүлэгт хамааруулан бүлгээр нь үнэ цэнийн бууралтыг үнэлнэ.

МОНГОЛЫН ХӨРӨНГИЙН БИРЖ ТӨХК

2016 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон жилийн

Санхүүгийн Тайлангийн Тодруулга

3. Нягтлан бодох бүртгэлийн үндсэн бодлогууд, үргэлжлэл

(6) Үнэ цэнийн бууралт, үргэлжлэл

(ii) Санхүүгийн бус хөрөнгө, үргэлжлэл

Нэгж хөрөнгө эсвэл түүний харъяалагдах “мөнгөн орлого үүсгэгч нэгж”-ийн дансны үнэ нь нөхөгдөх боломжит тооцоолсон үнээс их байвал үнэ цэнийн бууралтын алдагдлыг бүртгэж, дэлгэрэнгүй орлогын тайланд тусгадаг. “Мөнгөн орлого үүсгэгч нэгж”-д тодорхойлсон үнэ цэнийн бууралтын алдагдлыг хөрөнгө тус бүрт хуваарилахдаа эхлээд уг нэгжид гүүдвилл бүртгэсэн бол түүний дансны үнийг хамгийн эхэнд бууруулах ба үлдсэн алдагдлыг нэгжийн бусад хөрөнгүүдэд хувь тэнцүүлэн хуваарилж, дансны үнийг бууруулдаг. Өмнөх тайлант жилүүдэд тодорхойлж бүртгэсэн үнэ цэнийн бууралтын алдагдлыг тайлант жилийн эцсээр эргэн шалгаж, уг алдагдал буурсан эсвэл алдагдалгүй болсон эсэхийг үнэлдэг. Нөхөгдөх боломжтой үнийг тодорхойлохдоо хэрэглэсэн тооцоолол өөрчлөгдсөн бол үнэ цэнийн бууралтын алдагдлыг буцаадаг. Ингэхдээ хөрөнгийн байх байсан дансны үнэ буюу өмнөх үнэ цэнийн бууралтыг оруулахгүйгээр тооцвол байх байсан хөрөнгийн дансны үнийг нэмэгдүүлэхгүй байхаар тооцож буцаана.

(7) Ажилчдын тэтгэвэр, тэтгэмж, урамшуулал

Тодорхой шимтгэл бүхий тэтгэвэр, тэтгэмжийн хөтөлбөр

Ажилчдын тэтгэвэр, тэтгэмж нь Монгол Улсын Нийгмийн Даатгалын Санд төвлөрүүлэх хуулиар тогтоосон нийгмийн даатгалын шимтгэлээс бүрдэнэ. Тодорхой шимтгэлийн дүн бүхий тэтгэвэр, тэтгэмжийн хөтөлбөрт төвлөрүүлэх шимтгэлийг түүнийг төлөх үүрэг хүлээсэн тайлант үеийн зардлаар бүртгэдэг.

(8) Нөөц ба болзошгүй өр төлбөр

Компани нь өнгөрсөн үйл явдлын үр дүнд өнөөгийн хуулиар хүлээсэн эсвэл үүсмэл үүрэг хариуцлага хүлээсэн, уг үүрэг хариуцлагын төлбөрийг барагдуулахад эдийн засгийн өгөөж бүхий нөөц шаардлагатай гэдэг нь тодорхой болсон ба үүрэг хариуцлагын дүнг найдвартай тооцоолох боломжтой болсон үед санхүүгийн байдлын тайланд нөөцийг хүлээн зөвшөөрдөг. Мөнгөний цаг хугацааны үнэ цэнэ нь материаллаг нөлөөтэй бол ирээдүйн мөнгөн зарлагын дүнг татварын өмнөх дискаунтын хувиар дискаунтлан нөөцийн дүнг тодорхойлдог. Дискаунтын хувь нь мөнгөний цаг хугацааны үнэ цэнэ болон тухайн өр төлбөртэй холбоотой эрсдлийн өнөөгийн зах зээлийн үнэлэмжийг тусгасан байх ёстой. Дискаунтыг буцааснаар үүсэх зардлыг санхүүгийн зардал гэж бүртгэдэг.

Эдийн засгийн өгөөжийг зарцуулах магадлал бага эсвэл зардлын дүнг найдвартай тооцоолох боломжгүй бол энэхүү үүргийг болзошгүй өр төлбөр гэж тайлагнадаг. Эдийн засгийн өгөөжийг зарцуулах магадлал маш бага бол болзошгүй өр төлбөр гэж үзэхгүй. Боломжит өр төлбөрүүд нь бодитой болох эсэх нь ирээдүйд нэг ба түүнээс дээш үйл явдлаас хамаарч байвал мөн болзошгүй өр төлбөрөөр тайлагнадаг. Эдийн засгийн өгөөжийг зарцуулах магадлал маш бага бол болзошгүй өр төлбөр гэж үзэхгүй.

МОНГОЛЫН ХӨРӨНГИЙН БИРЖ ТӨХК

2016 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон жилийн Санхүүгийн Тайлангийн Тодруулга

3. Нягтлан бодох бүртгэлийн үндсэн бодлогууд, үргэлжлэл

(9) Орлого хүлээн зөвшөөрөлт

Компани эдийн засгийн өгөөжийг хүртэх магадлалтай бөгөөд орлогын дүнг найдвартай хэмжих боломжтой тохиолдолд орлогыг хүлээн зөвшөөрдөг. Орлогыг хүлээн авсан эсвэл авах зүйлийн бодит үнэ цэнээр хэмждэг ба бизнесийн хэвийн үйл ажиллагааны явцад үзүүлсэн үйлчилгээнээс хүлээн авах дүнг илэрхийлнэ.

Компанийн орлогын үндсэн төрөл дараах байдалтай байна:

- Өмчийн үнэт цаас болон бондын арилжаалагдсан дүн дээр үндэслэсэн брокерын арилжааны төлбөр;
- Үнэт цаас нь арилжаалагддаг бүртгэлтэй хувьцаат компаниудын үнэт цаас арилжаалах анхны эрхийн бүртгэлийн хураамж, дараах жилүүдийн бүртгэлийн хураамж ба нэмж үнэт цаас арилжаалах хураамж;
- Гишүүн брокер компаниудын арилжааны платформ ашиглах анхны гишүүнчлэлийн бүртгэлийн хураамж ба эрхийн жилийн хураамж.

Түүнчлэн мэдээлэл нийлүүлэх, сургалт явуулах, багцын арилжааны шимтгэл болон өргөдөл хянах зэрэг бусад үйлчилгээнээс орлого бүрддэг.

(i) Үйлчилгээний орлого

Үйлчилгээ үзүүлэх гэрээний дагуу олсон орлогыг үйлчилгээг үзүүлсэн тайлант хугацаанд нь хүлээн зөвшөөрч бүртгэдэг. Үйлчилгээ үзүүлэх гэрээний дагуу олсон орлогыг дараах нөхцлүүд хангагдсан үед хүлээн зөвшөөрдөг:

- орлогын дүнг найдвартай тооцоолж болохуйц байх;
- компани ажил гүйлгээтэй холбоотой эдийн засгийн өгөөжийг хүртэх магадлалтай байх;
- ажил гүйлгээний өртөг болон ажил гүйлгээг гүйцээх өртгийг найдвартай тооцож болохуйц байх.

(ii) Бусад орлого

Бусад орлогод бизнесийн хэвийн үйл ажиллагаанаас гадуур олсон орлогыг хамааруулах бөгөөд орлогын дүнг найдвартай тооцоолж болохуйц бөгөөд ажил гүйлгээний эдийн засгийн үр ашиг нь компанид очих нь тодорхой болсон үед хүлээн зөвшөөрч бүртгэдэг.

(10) Санхүүгийн орлого ба зардал

Санхүүгийн орлогод хөрөнгө оруулалтаас хүртэх хүүгийн орлого орох ба үүнийг ашиг, алдагдлаар хүлээн зөвшөөрдөг. Хүүгийн орлогыг үр ашигт хүүгийн түвшин ашиглан тооцож, ашиг, алдагдлаар хүримтлуулан бүртгэдэг.

Санхүүгийн зардал нь зээлийн хүүгийн зардал болон нөөцийн хөнгөлөлтөөс бүрддэг.

МОНГОЛЫН ХӨРӨНГИЙН БИРЖ ТӨХК

2016 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон жилийн

Санхүүгийн Тайлангийн Тодруулга

3. Нягтлан бодох бүртгэлийн үндсэн бодлогууд, үргэлжлэл

(10) Санхүүгийн орлого ба зардал, үргэлжлэл

Хөрөнгийн худалдан авалт болон түүнийг барьж байгуулахтай шууд холбогдолгүй гарсан зээлийн хүүгийн зардлыг үр ашигт хүүгийн аргаар тооцож, дэлгэрэнгүй орлогын тайланд тусгадаг.

Гадаад валютын олз, гарзыг цэвэр дүнгээр нь санхүүгийн орлого эсвэл санхүүгийн зардлын аль нэгэнд нь тайлагнадаг.

(11) Орлогын татварын зардал

Орлогын албан татварын зардал нь тайлант жилийн татвар болон хойшлогдсон татвараас бүрддэг. Тайлант жилийн татвар болон хойшлогдсон татварыг эздийн өмч эсвэл бусад дэлгэрэнгүй орлогоор шууд хүлээн зөвшөөрөхөөс бусад тохиолдолд дэлгэрэнгүй орлогын тайланд хүлээн зөвшөөрч, бүртгэдэг.

Тайлант жилийн татварын зардал нь тухайн жилийн татвар ногдох орлогод тайлант жилийн эцсээр хүчин төгөлдөр мөрдөгдөж байгаа эсвэл хүчин төгөлдөр болох нь тодорхой болсон татварын хувь хэмжээг ашиглан ногдуулсан татварын өр, мөн өмнөх жилүүдийн татварын өртэй холбоотой тохируулгаас бүрдэнэ.

Хойшлогдсон татварыг санхүүгийн тайлагналын болон татварын зорилгоор тайлагнасан хөрөнгө, өр төлбөрийн дансны үнийн хооронд үүссэн түр зөрүүтэй холбоотойгоор хүлээн зөвшөөрдөг.

Тайлант жилийн эцсээр хүчин төгөлдөр болсон эсвэл хүчин төгөлдөр мөрдөгдөж байгаа татварын хувь хэмжээнд үндэслэн хөрөнгө нь хэрэгжих буюу өр төлбөрийг төлөх тайлант үед мөрдөгдөхөөр хүлээгдэж буй татварын хувь хэмжээгээр хойшлогдсон татварын хөрөнгө болон өр төлбөрийг хэмждэг.

Компани тайлант жилийн болон хойшлогдсон татварын дүнг тодорхойлохдоо татвартай холбоотой тодорхойгүй нөхцөл байдал, нэмэлт татвар болон хүү төлөгдөх магадлал гэх мэт хүчин зүйлсийн нөлөөг тооцож үздэг. Татварын хууль тогтоомжийн тайлбар, өмнөх жилүүдийн түршлага гэх мэт олон хүчин зүйлсийг үнэлсний үндсэн дээр компани татварын өр төлбөрөө нээлттэй татварын жилүүдэд хангалттай хэмжээнд хуримтлуулсан гэж үзэж байна. Энэхүү үнэлгээ нь компанийн ирээдүйн үйл явдлын талаарх тооцоолол, таамаглал болон олон хувилбарт үнэлэмжид үндэслэдэг. Одоогийн хуримтлуулсан татварын өр төлбөрийн хангалттай байдлын талаарх компанийн үнэлэмжид нөлөө үзүүлж болохуйц шинэ мэдээлэл, нөхцөл байдал үүсч болох юм. Энэхүү нөлөө нь тухайн өр төлбөрийг тодорхойлсон тайлант хугацааны татварын зардалд нөлөөлнө.

Компани хойшлогдсон татварын хөрөнгө, өр төлбөрийн цэвэр дүнг гаргах хууль ёсны хүчин төгөлдөр эрхтэй бөгөөд түүнд ногдуулсан татварыг компанийг хариуцсан нэг татварын байгууллагаас ногдуулсан тохиолдолд хойшлогдсон татварын хөрөнгө, өр төлбөрийг цэвэр дүнгээр тайлагнаж болно.

МОНГОЛЫН ХӨРӨНГИЙН БИРЖ ТӨХК

2016 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон жилийн

Санхүүгийн Тайлангийн Тодруулга

3. Нягтлан бодох бүртгэлийн үндсэн бодлогууд, үргэлжлэл

(11) Орлогын татварын зардал, үргэлжлэл

Ашиглагдаагүй татварын алдагдал, хөнгөлөлт болон татвар ногдох орлогоос хасагдах түр зөрүүг тэдгээрийг ашиглаж болохуйц хэмжээний ирээдүйн татвар ногдох орлого олох нь магадлалтай хэмжээгээр хойшлогдсон татварын хөрөнгийг хүлээн зөвшөөрдөг. Хойшлогдсон татварын хөрөнгийн дансны үнийг тайлант жилийн эцэс бүрт дахин хянаж үздэг. Хойшлогдсон татварын хөрөнгийн өгөөжийг ашиглах боломжтой хангалттай хэмжээний татвар ногдох ашиг олох магадлал үгүй болох хэмжээгээр компани нь хойшлогдсон татварын хөрөнгийн дансны үнийг бууруулдаг.

(12) Холбоотой талууд

(i) Аливаа хувь хүн эсвэл түүний гэр бүлийн ойр дотны гишүүнийг дараах тохиолдолд компанитай холбоотой гэж үзнэ:

- Компанийг хянадаг эсвэл хамтран хянадаг;
- Компанид мэдэгдэхүйц нөлөөлөлтэй;
- Компанийн эсвэл түүний толгой компанийн тэргүүлэх удирдлагын гишүүн бол.

(ii) Дараах нөхцөлүүдийн аль нэг нь хангагдаж байвал тухайн аж ахуйн нэгж компанитай холбоотой гэж үзнэ:

- Тухайн аж ахуйн нэгж болон компани нь нэг группын бүрэлдэхүүнд багтаж байвал (өөрөөр хэлбэл, толгой компани, охин компани болон нэг толгой компанид хамаардаг охин компаниуд бүгд бусадтайгаа холбоотой);
- Нэг аж ахуйн нэгж нь нөгөө аж ахуйн нэгжийн хараат компани эсвэл хамтын хяналттай компани бол (эсвэл нөгөө аж ахуйн нэгжийг багтаасан группын нэг аж ахуйн нэгжийнх нь хараат эсвэл хамтын хяналттай компани бол);
- Хоёр аж ахуйн нэгж хоёулаа гуравдагч талын хамтын хяналттай компани бол;
- Нэг аж ахуйн нэгж нь гуравдагч талын хамтын хяналттай компани ба харин нөгөө аж ахуйн нэгж нь уг гуравдагч талын хараат компани бол;
- Тухайн аж ахуйн нэгж нь компани эсвэл түүнтэй холбоотой аж ахуйн нэгжийн аль нэгнийх нь ажилчдын тэтгэвэр тэтгэмжинд зориулсан ажил эрхлэлтийн дараах тэтгэмжийн төлөвлөгөө бол;
- (i)- тодорхойлсон хувь хүн тухайн аж ахуйн нэгжид хяналт тавьдаг эсвэл хамтран хянадаг бол;
- (i)-д тодорхойлсон хувь хүн тухайн аж ахуйн нэгжид мэдэгдэхүйц нөлөөтэй эсвэл уг аж ахуйн нэгж (эсвэл түүний толгой компанийн)-ийн тэргүүлэх удирдлагын гишүүн бол.

Хувь хүний гэр бүлийн ойр дотны гишүүд гэдэг нь компанитай ажил хэргийн харилцаанд орох явцад хувь хүнд нөлөөлөх эсвэл түүний нөлөөнд автаж болзошгүй гэр бүлийн гишүүд юм.

МОНГОЛЫН ХӨРӨНГИЙН БИРЖ ТӨХК

2016 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон жилийн

Санхүүгийн Тайлангийн Тодруулга

4. Компанид мөрдөж эхлээгүй байгаа, шинээр гарсан болон өөрчлөгдсөн СТОУС-ууд

2017 оны 01 дүгээр сарын 01-ний өдрөөс эхлэн хүчин төгөлдөр үйлчилж эхэлсэн хэд хэдэн шинэ стандарт, нэмэлт өөрчлөлт болон тайлбарууд нь эдгээр санхүүгийн тайланг бэлтгэхэд мөрдөгдөөгүй болно. Компанийн үйл ажиллагаатай холбогдох стандарт, түүний өөрчлөлтийг доор тусгасан ба эдгээрийг компани эрт хэрэгжүүлэх төлөвлөгөөгүй байна.

(1) СТОУС 9 Санхүүгийн хэрэглүүр

2014 оны 7 дугаар сард хэвлэгдсэн СТОУС 9 нь одоо мөрдөгдөж байгаа НББОУС 39 Санхүүгийн хэрэглүүр: Хүлээн зөвшөөрөлт ба Хэмжилт-ийг орлох болсон. СТОУС 9 нь санхүүгийн хэрэглүүрийн ангилал, хэмжилтийн талаарх шинэчилсэн удирдамжийг агуулсан ба үүнд санхүүгийн хөрөнгийн үнэ цэнийн бууралтыг тооцоход хүлээгдэж буй зээлийн алдагдлын загварыг ашиглах, мөн хеджийн нягтлан бодох бүртгэлийн ерөнхий шинэ шаардлагууд багтсан. Мөн санхүүгийн хөрөнгийг хүлээн зөвшөөрөх болон үл хүлээн зөвшөөрөх НББОУС 39-ийн удирдамжийг уг стандартад оруулсан.

СТОУС 9 нь 2018 оны 01 дүгээр сарын 01-ний өдөр буюу түүнээс хойших хугацаанд хүчин төгөлдөр мөрдөгдөж эхлэх ба заасан хугацаанаас өмнө хэрэглэхийг зөвшөөрсөн. Удирдлага нь энэхүү стандартын нөлөөллийг үнэлж байгаа бөгөөд хүлээгдэж буй зээлийн алдагдлын загварыг ашигласнаар дансны болон бусад авлагад байгуулах нөөц нэмэгдэхээр төлөвтэй байна.

(2) СТОУС 15 Харилцагчтай байгуулсан гэрээний орлого

СТОУС 15 нь хэзээ, ямар дүнгээр орлого хүлээн зөвшөөрөх талаар дэлгэрэнгүй сүүр ойлголтыг бий болгосон. Энэ стандарт нь НББОУС 18 Орлого, НББОУС 11 Барилгын Гэрээ болон НББОУСХТ 13 Хэрэглэгчийн урамшууллын хөтөлбөр зэрэг одоо мөрдөгдөж буй стандартуудыг орлох юм.

Уг шинэ стандартын үндсэн зарчим нь аж ахуйн нэгж харилцагчиддаа олгосон бараа, ажил үйлчилгээний үр дүнд хүлээн авахаар хүлээгдэж буй үнээр орлогоо хүлээн зөвшөөрөх явдал юм. Шинэ стандарт нь орлогын дэлгэрэнгүй тодруулга хийх, өмнө нь ойлгомжтой байдлаар тайлбарлаж байгаагүй ажил гүйлгээнд зориулсан зааварчилгаа багтаасан бөгөөд олон элемент агуулсан хэлцлийн зааварчилгааг шинэчлэн сайжруулсан.

СТОУС 15 нь 2018 оны 01 дүгээр сарын 01-ний өдөр эсвэл түүнээс хойших хугацаанд хүчин төгөлдөр мөрдөгдөж эхлэх ба заасан хугацаанаас өмнө хэрэглэхийг зөвшөөрсөн. Удирдлага нь энэхүү стандартын компанийн санхүүгийн тайланд үзүүлэх нөлөөллийг үнэлж байгаа.

МОНГОЛЫН ХӨРӨНГИЙН БИРЖ ТӨХК

2016 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон жилийн

Санхүүгийн Тайлангийн Тодруулга

4. Компанид мөрдөж эхлээгүй байгаа, шинээр гарсан болон өөрчлөгдсөн СТОУС-ууд, үргэлжлэл

(3) СТОУС 16 Түрээс

СТОУС 16 нь түрээслэгчийн хувьд түрээсийг балансад бүртгэх бүртгэлийн загварыг танилцуулсан. Түрээслэгч нь түрээсийн хөрөнгийг ашиглах эрхийг эзэмшиж байгаагийн хувьд тухайн хөрөнгийн-ашиглах-эрхийг хүлээн зөвшөөрөх ба түрээсийн төлбөр төлөх үүргийн дагуу түрээсийн өр төлбөрийг хүлээн зөвшөөрч бүртгэнэ. Богино хугацаат болон бага дүнтэй зүйлсийн түрээсийн хувьд чөлөөлөлтийн нөхцөлүүд тусгагдсан. Түрээслүүлэгчийн бүртгэл нь одоо мөрдөгдөж байгаа стандартаас өөрчлөгдөөгүй ба түрээслүүлэгч түрээсийг шинж чанараас нь хамааруулан санхүүгийн болон үйл ажиллагааны түрээсийн аль нэгээр нь бүртгэнэ.

Уг стандарт нь НББОУС 17 “Түрээс”, НББОУСХТ 4 “Хэлцэлд түрээсийн шинж чанар агуулагдсан эсэхийг тодорхойлох”, СТХ 15 “Үйл ажиллагааны түрээс - Урамшуулал” болон СТХ 27 “Түрээсийн хууль эрх зүйтэй холбоотой гүйлгээний агуулгыг дүгнэх” зэрэг стандартуудыг орлоно.

Уг стандарт нь 2019 оны 01 дүгээр сарын 01-ний өдөр эсвэл түүнээс хойших хугацаанд хүчин төгөлдөр мөрдөгдөж эхэлнэ. СТОУС 16-ыг мөрдөж эхлэх үед, эсвэл анх мөрдөж эхлэхээс өмнө СТОУС 15 Харилцагчтай Байгуулсан Гэрээний Орлогын стандартыг мөрдөж байгаа аж ахуйн нэгжүүдэд заасан хугацаанаас өмнө хэрэглэхийг зөвшөөрсөн.

МОНГОЛЫН ХӨРӨНГИЙН БИРЖ ТӨХК

2016 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон жилийн

Санхүүгийн Тайлангийн Тодруулга

5. Үндсэн хөрөнгө

2016 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон тайлант жилийн үндсэн хөрөнгийн хөдөлгөөн дараах байдалтай байна.

<i>(Мянган төгрөгөөр)</i>	Барилга байгууламж	Тоног төхөөрөмж	Тээврийн хэрэгсэл	Тавилга, эд хогшил	Нийт
Өртөг:					
2016 оны 01 дүгээр сарын 01-ний үлдэгдэл	2,486,816	1,003,937	29,500	413,692	3,933,945
Нэмэгдсэн	-	22,340	-	4,959	27,299
Хасагдсан	-	(163)	-	(160)	(323)
Дахин ангилал	13,361	1,510	105,876	(120,747)	-
2016 оны 12 дугаар сарын 31-ний үлдэгдэл	2,500,177	1,027,624	135,376	297,744	3,960,921
Хуримтлагдсан элэгдэл:					
2016 оны 01 дүгээр сарын 01-ний үлдэгдэл	331,201	737,310	22,945	325,129	1,416,585
Байгуулсан элэгдэл	42,040	101,318	10,935	19,016	173,309
Хасагдсан	-	(163)	-	(160)	(323)
Дахин ангилал	-	23,034	92,121	(115,155)	-
2016 оны 12 дугаар сарын 31-ний үлдэгдэл	373,241	861,499	126,001	228,830	1,589,571
Үлдэгдэл өртөг:					
2015 оны 12 дугаар сарын 31-ний үлдэгдэл	2,155,615	266,627	6,555	88,563	2,517,360
2016 оны 12 дугаар сарын 31-ний үлдэгдэл	2,126,936	166,125	9,375	68,914	2,371,350

Улаанбаатар хотын төвд байрлах компанийн оффисын барилга нь компанид холбогдох газар эзэмших эрхийн хамт 2007-2013 онд үе шаттайгаар шилжсэн. Уг шилжилт нь Засгийн Газар (Төрийн Өмчийн Хороогоор дамжуулан) болон компани хоорондын гэрээнд суурилсан ба хувьцаа эзэмшигчээс оруулсан хувь нэмэр байдлаар эздийн өмчид бүртгэсэн бөгөөд түүний дараа хувьцаат капитал руу хөрвүүлсэн. Засгийн Газар 100%-ийн төрийн өмчит аж ахуйн нэгжүүдэд үл хөдлөх хөрөнгийн гэрчилгээ олгодоггүй тул компани хөрөнгийн эзэмшлийн гэрчилгээгүй байна.

МОНГОЛЫН ХӨРӨНГИЙН БИРЖ ТӨХК

2016 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон жилийн

Санхүүгийн Тайлангийн Тодруулга

5. Үндсэн хөрөнгө, үргэлжлэл

2015 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон тайлант жилийн үндсэн хөрөнгийн хөдөлгөөн дараах байдалтай байна.

<i>(Мянган төгрөгөөр)</i>	Барилга байгууламж	Тоног төхөөрөмж	Тээврийн хэрэгсэл	Тавилга эд хогшил	Нийт
Cost:					
2015 оны 01 дүгээр сарын 01-ний үлдэгдэл	2,548,680	983,006	29,500	411,808	3,972,994
Нэмэгдсэн	-	24,601	-	12,057	36,658
Хасагдсан	-	-	-	(264)	(264)
Данснаас хасагдсан	-	(57,574)	-	(16,648)	(74,222)
Үндсэн хөрөнгө рүү дахин ангилсан	-	53,904	-	6,739	60,643
Үндсэн хөрөнгөөс дахин ангилсан	(61,864)	-	-	-	(61,864)
2015 оны 12 дугаар сарын 31-ний үлдэгдэл	2,486,816	1,003,937	29,500	413,692	3,933,945
Хуримтлагдсан элэгдэл:					
2015 оны 01 дүгээр сарын 01-ний үлдэгдэл	289,247	616,004	18,028	308,824	1,232,103
Байгуулсан элэгдэл	42,040	153,918	4,917	26,478	227,353
Хасагдсан	-	-	-	(264)	(264)
Данснаас хасагдсан	-	(57,574)	-	(16,648)	(74,222)
Үндсэн хөрөнгө рүү дахин ангилсан	-	24,962	-	6,739	31,701
Үндсэн хөрөнгөөс дахин ангилсан	(86)	-	-	-	(86)
2015 оны 12 дугаар сарын 31-ний үлдэгдэл	331,201	737,310	22,945	325,129	1,416,585
Үлдэгдэл өртөг:					
2014 оны 12 дугаар сарын 31-ний үлдэгдэл	2,259,433	367,002	11,472	102,984	2,740,891
2015 оны 12 дугаар сарын 31-ний үлдэгдэл	2,155,615	266,627	6,555	88,563	2,517,360

МОНГОЛЫН ХӨРӨНГИЙН БИРЖ ТӨХК

2016 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон жилийн

Санхүүгийн Тайлангийн Тодруулга

6. Биет бус хөрөнгө

Биет бус хөрөнгө нь программ хангамжийн лицензээс бүрдэнэ. 2016 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх биет бус хөрөнгө дансны үлдэгдэл дараах байдалтай байна:

<i>(Мянган төгрөгөөр)</i>	2016	2015
Өртөг:		
01 дүгээр сарын 01-ний үлдэгдэл	7,970,685	7,967,836
Нэмэгдсэн	-	5,334
Данснаас хасагдсан	-	(2,485)
12 дугаар сарын 31-ний үлдэгдэл	7,970,685	7,970,685
Хуримтлагдсан хорогдол:		
01 дүгээр сарын 01-ний үлдэгдэл	5,715,030	5,205,779
Байгуулсан хорогдол	491,972	511,736
Данснаас хасагдсан	-	(2,485)
12 дугаар сарын 31-ний үлдэгдэл	6,207,002	5,715,030
12 дугаар сарын 31-ний цэвэр үлдэгдэл	1,763,683	2,255,655

2016 оны 12 дугаар сарын 31-ний байдлаарх нийт биет бус хөрөнгийн 1,759,389 мянган төгрөг нь (2015: 2,249,601 мянган төгрөг) нь Милленниум Ай Ти системтэй холбоотой байна.

7. Бараа материал

Бараа материал нь оффисын хангамжийн материал болон бага үнэтэй төхөөрөмж, эд зүйлсээс бүрдэнэ. 2016 онд удирдлага нь бараа материалын үнэ цэнийн үнэлгээг шинэчлэн гүйцэтгэсэн. Энэхүү үнэлгээний үр дүнд 29,828 мянган төгрөгийн (2015: 11,256 мянган төгрөг) зардлыг бараа материалын үнэ цэнийн бууралттай холбоотойгоор хүлээн зөвшөөрсөн.

8. Дуусгавар хугацаа хүртэл эзэмших санхүүгийн хэрэгсэл

2016 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх дуусгавар хугацаа хүртэл эзэмших санхүүгийн хэрэгслийн үлдэгдэл дараах байдалтай байна:

<i>(Мянган төгрөгөөр)</i>	2016	2015
Дуусгавар хугацаа хүртэл эзэмших Засгийн Газрын бонд	1,000	197,257
	1,000	197,257

МОНГОЛЫН ХӨРӨНГИЙН БИРЖ ТӨХК

2016 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон жилийн

Санхүүгийн Тайлангийн Тодруулга

9. Дансны авлага

2016 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх дансны авлагын дансны үлдэгдлийг хураангуйлан харуулбал дараах байдалтай байна:

<i>(Мянган төгрөгөөр)</i>	2016	2015
Дансны авлага	514,720	522,561
Найдваргүй авлагын нөөц	(366,227)	(142,111)
	<u>148,493</u>	<u>380,450</u>

Авлага цуглуулах дундаж хугацаа борлуулалтын нэхэмжлэл гаргасан өдрөөс хойш 90 хүртэл хоног байдаг. Дансны авлагад хүү тооцдоггүй. 2016 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаарх дансны авлага голдуу гишүүн брокер болон бүртгэлтэй компаниудаас авах авлагаас бүрдэж байна.

2016 онд дансны авлагын бүртгэлийн процесс сайжирсан бөгөөд удирдлага насжилт өндөртэй дансны авлагуудын эргэн төлөлтийн үнэлгээг шинэчлэн гүйцэтгэсэн. Энэхүү үнэлгээний үр дүнд найдваргүй авлагын нөөцийг 224,116 мянган төгрөгөөр (2015: 142,111 мянган төгрөг) нэмэгдүүлсэн.

10. Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгө

2016 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн үлдэгдэл дараах байдалтай байна:

<i>(Мянган төгрөгөөр)</i>	2016	2015
Касс дахь бэлэн мөнгө	622	1,524
Харилцах дахь мөнгө	514,520	586,339
	<u>515,142</u>	<u>587,863</u>

11. Хувьцаат капитал

<i>(Мянган төгрөгөөр)</i>	Тоо ширхэг (мянгачилсан)	Мянган төгрөгөөр
2015 оны 12 дугаар сарын 31-ний үлдэгдэл	18,677	1,867,709
Хувьцаа гаргалт	200,163	20,016,291
2016 оны 12 дугаар сарын 31-ний үлдэгдэл	<u>218,840</u>	<u>21,884,000</u>

МОНГОЛЫН ХӨРӨНГИЙН БИРЖ ТӨХК

2016 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон жилийн

Санхүүгийн Тайлангийн Тодруулга

11. Хувьцаат капитал, үргэлжлэл

Хувьцаа эзэмшигчийн оруулсан өмнөх хувь нэмрийг эздийн өмчийн бусад хэсгээс хувьцаат капитал руу хөрвүүлэх үүднээс 2016 оны 9 дүгээр сард Сангийн Сайд нэг бүрийн 100 төгрөгийн нэрлэсэн үнэ бүхий 200,163 мянган ширхэг хувьцаа гаргахыг батласан.

Бусад нөөц нь Милленниум Ай Ти системийн худалдан авалт болон үйл ажиллагааг нь хангахтай холбоотой хувьцаа эзэмшигчээс 2011 оноос 2015 оны хооронд оруулсан хувь нэмрээс бүрдэнэ.

12. Дансны өглөг

2016 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх дансны өглөг дансны үлдэгдэл дараах байдалтай байна:

<i>(Мянган төгрөгөөр)</i>	2016	2015
Дансны өглөг – гадаад	1,156,387	397,545
Дансны өглөг – дотоод	20,660	21,995
	1,177,047	419,540

13. Орлого

Орлого дансны дэлгэрэнгүй дараах байдалтай байна:

<i>(Мянган төгрөгөөр)</i>	2016	2015
Орлого		
Арилжааны шимтгэл – Засгийн Газрын бонд	362,709	643,583
Арилжааны шимтгэл – Үнэт цаас	331,584	258,747
Бүртгэлтэй компанийн бүртгэлийн хураамж	236,839	255,349
Брокер компанийн гишүүнчлэлийн хураамж	77,859	86,255
Бусад орлого	167,158	292,331
	1,176,149	1,536,265

МОНГОЛЫН ХӨРӨНГИЙН БИРЖ ТӨХК

2016 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон жилийн

Санхүүгийн Тайлангийн Тодруулга

14. Ерөнхий ба удирдлагын зардал

Компанийн ерөнхий ба удирдлагын зардлыг хураангуйлан харуулбал дараах байдалтай байна:

<i>(Мянган төгрөгөөр)</i>	<u>2016</u>	<u>2015</u>
Цалингийн зардал	971,475	741,010
Найдваргүй авлагын нөөцийн өсөлт	224,116	142,111
Элэгдэл, хорогдлын зардал	175,070	248,877
Арга хэмжээ, сургалт ба хандив	112,090	32,401
Терминалын хураамж	65,024	51,400
Бусад эргэлтийн бус хөрөнгийн данснаас хасалт	61,864	-
Ашиглалт, харилцаа холбооны зардал	61,428	55,746
Томилолтын зардал	57,465	24,539
Мэргэжлийн үйлчилгээний зардал	37,844	6,000
Бараа материалын хасагдуулга	29,828	11,256
Засвар, үйлчилгээний зардал	6,722	41,971
Бусад зардал	115,298	15,775
	<u>1,918,224</u>	<u>1,371,086</u>

15. Милленниум Ай Ти системтэй холбоотой лиценз, сервис болон хорогдуулалтын зардал

Компани 2012 онд Лондонгийн Хөрөнгийн Бирж Группын бүтээгдэхүүн болох Милленниум Ай Ти арилжааны системийг авч суурилуулан нэвтрүүлсэн. Уг системийн тасралтгүй үйл ажиллагаатай холбоотой зардлыг тусад нь тодруулсан. Милленниум Ай Ти системтэй шууд холбоотой компанийн үйл ажиллагааны зардлыг харуулбал дараах байдалтай байна:

<i>(Мянган төгрөгөөр)</i>	<u>2016</u>	<u>2015</u>
Засварын зардал	609,869	676,772
Хорогдлын зардал	490,211	490,211
Нэмэгдсэн өртгийн албан татвар	60,987	403,588
Сервер үйлчилгээний зардал	28,408	30,010
Татварын торгууль	-	184,164
Бусад зардал	-	57,741
	<u>1,189,475</u>	<u>1,842,486</u>

16. Санхүүгийн орлого / Санхүүгийн зардал

Санхүүгийн орлого нь харилцах дахь мөнгөний хүүгийн орлогоос бүрдэнэ.

2015 оны санхүүгийн зардал нь Милленниум Ай Ти системтэй холбоотой зардлын санхүүжилт болох Монгол Улсын Хөгжлийн Банкнаас авсан зээлийн хүүгийн зардлаас бүрдэнэ.

МОНГОЛЫН ХӨРӨНГИЙН БИРЖ ТӨХК

2016 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон жилийн

Санхүүгийн Тайлангийн Тодруулга

17. Гадаад валютын цэвэр гарз

2016 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх гадаад валютын цэвэр олз / (гарз) дансны мэдээллийг хураангуйлан харуулбал дараах байдалтай байна:

<i>(Мянган төгрөгөөр)</i>	<u>2016</u>	<u>2015</u>
Милленниум Ай Ти системийн өглөгтэй холбоотой үүссэн гадаад валютын цэвэр гарз	(139,370)	(365,928)
Бусад гадаад валютын цэвэр олз	1,830	1,327
	<u>(137,540)</u>	<u>(364,601)</u>

18. Орлогын татварын зардал

(1) Орлогын албан татварын зардал 2016 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон жилд дараах байдалтай байна.

<i>(Мянган төгрөгөөр)</i>	<u>2016</u>	<u>2015</u>
Тайлант жилийн татварын зардал	1,384	12,008
Орлогын албан татварын зардал	<u>1,384</u>	<u>12,008</u>

(2) 2016 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон тайлант жилийн татварын үр ашигт хувийн тохируулга:

<i>(Мянган төгрөгөөр)</i>	<u>2016</u>	<u>2015</u>
Татварын өмнөх алдагдал	(2,055,250)	(2,224,095)
- Нийтлэг хувь хэмжээгээр тооцсон орлогын албан татвар (*)	(205,525)	(222,410)
- Тусгай хувь хэмжээгээр тооцсон татварын тохируулга	1,384	1,491
-Татвар ногдох орлогоос хасагдахгүй зардал	46,876	128,604
- Тайлан жилийн татварын алдагдалд хүлээн зөвшөөрөөгүй хойшлогдсон татварын хөрөнгө	146,307	101,316
-Хүлээн зөвшөөрөөгүй хойшлогдсон татварын хөрөнгө	13,754	7,392
-Татвар ногдохгүй орлогын татварын нөлөөлөл	<u>(1,412)</u>	<u>(4,385)</u>
Тайлант жилийн орлогын албан татвар	<u>1,384</u>	<u>12,008</u>

(*) Монгол Улсын Аж Ахуйн Нэгжийн Орлогын Албан Татварын тухай хуулийн дагуу компани нь үйл ажиллагаанаасаа орлого олж эхэлсэн бол 3 тэрбум төгрөг хүртэлх албан татвар ногдуулах жилийн орлогод 10%, 3 тэрбум төгрөгөөс давсан орлогын дүнд 25%-аар албан татвар төлөх үүрэгтэй.

МОНГОЛЫН ХӨРӨНГИЙН БИРЖ ТӨХК

2016 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон жилийн

Санхүүгийн Тайлангийн Тодруулга

18. Орлогын татварын зардал, үргэлжлэл

- (3) 2016 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон тайлант жилийн хүлээн зөвшөөрөөгүй хойшлогдсон татварын хөрөнгийн өөрчлөлт дараах байдалтай байна.

<i>(Мянган төгрөгөөр)</i>	<u>Эхний үлдэгдэл</u>	<u>Хөдөлгөөн</u>	<u>Эцсийн үлдэгдэл</u>
Гадаад валютын ханшийн зөрүү	7,392	13,754	21,146
Татварын алдагдал	101,316	146,307	247,623

- (4) 2015 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон тайлант жилийн хүлээн зөвшөөрөөгүй хойшлогдсон татварын хөрөнгийн өөрчлөлт дараах байдалтай байна.

<i>(Мянган төгрөгөөр)</i>	<u>Эхний үлдэгдэл</u>	<u>Хөдөлгөөн</u>	<u>Эцсийн үлдэгдэл</u>
Гадаад валютын ханшийн зөрүү	-	7,392	7,392
Татварын алдагдал	-	101,316	101,316

- (5) Монгол Улсын Засгийн Газар зах зээлийн эдийн засагт шилжсэнээс хойш бизнес болон арилжааны дэд бүтцийг шинэчилсээр байгаа. Үүнтэй холбоотойгоор бизнесийн үйл ажиллагаанд нөлөө үзүүлэхүйц хууль тогтоомж, дүрэм журмууд хурдацтай өөрчлөгдөн шинэчлэгдэж байна.

Эдгээр өөрчлөлтүүд нь зарим тохиолдолд хуулийн хангалтгүй боловсруулалт, маргаантай тайлбар, болон татварын албадын ялгаатай хэрэглээ зэрэг нөхцөл байдлыг үүсгэдэг. Ялангуяа, татварыг хуулийн дагуу торгууль, алданги ногдуулах эрх бүхий олон тооны байгууллагууд хянаж шалгадаг юм. Компани нь татварын хууль тогтоомжийн талаарх өөрсдийн ойлголт болон тайлант жилийн эцэс дэх санхүүгийн үр дүнд үндэслэн татварын өр төлбөрийг зохистойгоор тооцоолж илэрхийлсэн гэж үзэж байгаа боловч дээрх нөхцөл нь компанид татварын эрсдлийг үүсгэж болзошгүй ба энэхүү эрсдлийг тоон хэмжээгээр илэрхийлэх боломжгүй юм.

МОНГОЛЫН ХӨРӨНГИЙН БИРЖ ТӨХК

2016 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон жилийн

Санхүүгийн Тайлангийн Тодруулга

19. Холбоотой талууд

- (I) 2016 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар компанийн холбоотой талууд дараах байдалтай байсан.

Холбоотой талуудын нэрс	Холбоо хамаарал
Монгол Улсын Засгийн Газар	Хувьцаа эзэмшигч
Төрийн яамдууд, тамгын газрууд, агентлагууд болон Монгол Улсын Засгийн Газрын бусад салбар нэгжүүд; бусад төрийн өмчит аж ахуйн нэгжүүд	Хувьцаа эзэмшигчийн хяналттай
ТУЗ-ийн гишүүд	Гол удирдах ажилтан
Гүйцэтгэх удирдлагын баг	Гол удирдах ажилтан

- (II) Холбоотой талуудын ажил гүйлгээ

(Мянган төгрөгөөр)

	Ажил гүйлгээний дүн	
	2016	2015
Холбоотой компаниудаас олсон орлого		
Арилжааны шимтгэл	87,761	378,323
Бүртгэлийн хураамж	3,669	455
Засгийн Газрын богино хугацаат бондын хөрөнгө оруулалт		
Засгийн Газрын үнэт цаас	-	1,396,068
Засгийн Газрын богино хугацаат бондын төлөлт		
Засгийн Газрын үнэт цаас	196,257	1,198,811
Холбоотой талуудын ногдуулсан зардал		
Хувьцаа эзэмшигчийн хүүгийн зардал	-	211,644
Зээл болон зээлийн хүүгийн эргэн төлөлт		
Зээлийн эргэн төлөлт	-	5,985,083
Хүүгийн эргэн төлөлт	-	211,644
Хувьцаа эзэмшигчээс оруулсан хувь нэмэр		
Хувьцаа эзэмшигчээс оруулсан хувь нэмэр	-	9,520,604
Гол удирдах ажилтнуудын цалин, урамшуулал		
Гол удирдах ажилтан	25,673	26,494

МОНГОЛЫН ХӨРӨНГИЙН БИРЖ ТӨХК

2016 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон жилийн

Санхүүгийн Тайлангийн Тодруулга

19. Холбоотой талууд, үргэлжлэл

(III) Холбоотой талуудын дансны үлдэгдэл

(Мянган төгрөгөөр)

	Үлдэгдэл	
	2016	2015
Засгийн Газрын богино хугацаат хөрөнгө оруулалт		
Засгийн Газрын үнэт цаас	1,000	197,257
Дансны болон бусад авлага		
Бусад холбоотой талууд	-	1,950

20. Санхүүгийн эрсдлийн удирдлага

Тойм

Компани санхүүгийн хэрэглүүрээс үүсэх дараах төрлийн эрсдлүүдийг хүлээж байдаг:

- Зээлийн эрсдэл
- Хөрвөх чадварын эрсдэл
- Зах зээлийн эрсдэл

Энэхүү тодруулга нь дээрх эрсдэл тус бүрийн компанид нөлөөлөх нөлөөлөл, уг эрсдлийг тооцоолох, удирдах компанийн зорилго, бодлого, авах арга хэмжээ, мөн компанийн капиталын удирдлагын талаарх мэдээллийг агуулсан.

(1) Зээлийн эрсдэл

Зээлийн эрсдэл гэдэг нь гэрээ байгуулагч тал гэрээгээр хүлээсэн үүргээ биелүүлээгүйгээс компанид санхүүгийн алдагдал үүсэх эрсдэл юм.

Санхүүгийн хөрөнгийн дансны үнэ нь зээлийн хамгийн их эрсдлийг илэрхийлж байдаг. Компанийн хамгийн их хүлээх зээлийн эрсдлийг санхүүгийн хөрөнгө тус бүрийн дансны үнээр илэрхийлэв:

(Мянган төгрөгөөр)

	2016	2015
Дуусгавар өдөр хүртэл хугацаанд эзэмших санхүүгийн хэрэглүүр	1,000	197,257
Дансны авлага	148,493	380,450
Бусад авлага	-	163
Мөнгө ба түүнтэй адилтгах зүйлс	514,520	586,339
	<u>664,013</u>	<u>1,164,209</u>

МОНГОЛЫН ХӨРӨНГИЙН БИРЖ ТӨХК

2016 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон жилийн

Санхүүгийн Тайлангийн Тодруулга

20. Санхүүгийн эрсдлийн удирдлага, үргэлжлэл

(1) Зээлийн эрсдэл, үргэлжлэл

(*) 2016 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх үлдэгдэлтэй байгаа дансны болон бусад авлагын дансдын насжилт дараах байдалтай байна:

(Мянган төгрөгөөр)	2016		2015	
	Дансны болон бусад авлага	Үнэ цэнийн бууралтын нөөц	Дансны болон бусад авлага	Үнэ цэнийн бууралтын нөөц
Хэвийн бөгөөд үнэ цэнийн бууралт үүсээгүй	54,126	-	87,855	-
Хугацаа хэтэрсэн (0 - 30 өдөр)	1,200	-	-	-
Хугацаа хэтэрсэн (31 - 90 өдөр)	-	-	-	-
Хугацаа хэтэрсэн (91 - 150 өдөр)	-	-	-	-
Хугацаа хэтэрсэн (151 - 365 өдөр)	28,840	-	-	-
Хугацаа хэтэрсэн (365-аас дээш өдөр)	430,554	(366,227)	434,869	(142,111)
	<u>514,720</u>	<u>(366,227)</u>	<u>522,724</u>	<u>(142,111)</u>

Дансны болон бусад авлагатай холбоотой нөөцийн дансыг үнэ цэнийн бууралтын гарзыг бүртгэхэд ашигладаг. Хэрэв компани тухайн авлагыг төлөгдөх боломжгүй гэж үзвэл тухайн үеэс эхлэн буцаан төлөгдөхгүй гэж үзэн санхүүгийн хөрөнгөөс шууд бууруулдаг. 2016 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар данснаас хассан найдваргүй авлага байхгүй байна.

(2) Хөрвөх чадварын эрсдэл

Мөнгөн үрсгалын хэлбэлзлийг бууруулах, үйл ажиллагааны зардлыг санхүүжүүлэх зорилгоор мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгө болон санхүүгийн хэрэгслийн тоо хэмжээг тодорхойлох замаар компани хөрвөх чадварын эрсдлээ хянаж, удирддаг.

Санхүүгийн өр төлбөрүүдийн гэрээгээрх дуусах хугацааг доорх байдлаар илэрхийлэв:

2016 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар

(Мянган төгрөгөөр)	Дансны үнэ	6 сараас доошхи	6 сараас 1 жил	1 жилээс дээшхи
Дансны өглөг	1,177,047	1,177,047	-	-
Бусад өглөг	66,266	66,266	-	-
	<u>1,243,313</u>	<u>1,243,313</u>	<u>-</u>	<u>-</u>

МОНГОЛЫН ХӨРӨНГИЙН БИРЖ ТӨХК

2016 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон жилийн

Санхүүгийн Тайлангийн Тодруулга

20. Санхүүгийн эрсдлийн удирдлага, үргэлжлэл

(2) Хөрвөх чадварын эрсдэл, үргэлжлэл

2015 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар

<i>(Мянган төгрөгөөр)</i>	Дансны үнэ	6 сараас доошхи	6 сараас 1 жил	1 жилээс дээшхи
Дансны өглөг	419,540	419,540	-	-
Бусад өглөг	12,075	12,075	-	-
	431,615	431,615	-	-

(3) Зах зээлийн эрсдэл

Зах зээлийн эрсдэл нь гадаад валютын ханш, хүүгийн түвшин зэрэг зах зээлийн үнийн өөрчлөлт компанийн орлого, санхүүгийн хэрэглүүрийн үнэ цэнэд нөлөөлөх эрсдэл юм. Зах зээлийн эрсдлийн удирдлагын зорилго нь өгөөжийг оновчтой байлгах зуур зах зээлийн эрсдлийг хүлээн зөвшөөрөгдөхүйц хэмжээнд удирдаж, хянах явдал юм.

Валютын ханшийн эрсдэл

Компанийн бүртгэлийн валют болох төгрөгөөс бусад валютаар илэрхийлэгдсэн борлуулалт, худалдан авалт болон зээл нь гадаад валютын ханшийн эрсдлийг хүлээж байдаг. Эрсдлийг бий болгож буй гадаад валют нь ам. доллар юм.

Компанийн гадаад валютаар илэрхийлэгдсэн мөнгөн зүйлсээрх хөрөнгө болон өр төлбөрийн дансны үнэ дараах байдалтай байна:

<i>(Мянган төгрөгөөр)</i>	Ам.доллараар илэрхийлэгдсэн	
	2016	2015
Мөнгө ба түүнтэй адилтгах зүйлс	12,186	5,526
Дансны өглөг	(1,156,387)	(396,109)
Цэвэр дүн	(1,144,201)	(390,583)

Жилийн туршид ашигласан гадаад валютын ханш дараах байдалтай байна:

<i>(Төгрөгөөр)</i>	Тайлангийн өдрийн хаалтын ханш	
	2016	2015
Ам.доллар 1	2,489.53	1,995.98

МОНГОЛЫН ХӨРӨНГИЙН БИРЖ ТӨХК

2016 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон жилийн

Санхүүгийн Тайлангийн Тодруулга

20. Санхүүгийн эрсдлийн удирдлага, үргэлжлэл

(3) Зах зээлийн эрсдэл, үргэлжлэл

Мэдрэмжийн шинжилгээ

Төгрөгийн ханш компанийн тайлант үеийн эцэст эзэмшиж буй бусад валютын ханшийн эсрэг 10 хувиар чангарахад татварын дараах ашигт дараах байдлаар нөлөөлнө. Энэ шинжилгээ нь бусад бүх эрсдлийн хүчин зүйлсийг тогтмол гэж авч үзсэн болно.

<i>(Мянган төгрөгөөр)</i>	<u>2016</u>	<u>2015</u>
Татварын дараах ашиг дахь нөлөөлөл	114,420	39,058

Бусад бүх хүчин зүйлсийг тогтмол гэж үзвэл төгрөгийн ханш компанийн тайлант үеийн эцэст эзэмшиж буй бусад валютын ханшийн эсрэг 10 хувиар сулрахад татварын дараах ашигт дээрхитэй ижил дүнгээр гэхдээ эсрэг байдлаар нөлөөлнө. Энэ шинжилгээ нь бусад бүх эрсдлийн хүчин зүйлсийг тогтмол гэж авч үзсэн болно.

Бодит үнэ цэнэ

2016 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр бүх санхүүгийн хэрэглүүрүүд дансны үнээрээ бүртгэгдсэн ба дансны үнэ нь бодит үнэ цэнээсээ материаллаг зөрүүгүй байна.

Бодит үнэ цэнэ ба дансны үнэ

Санхүүгийн байдлын тайланд тусгагдсан санхүүгийн хөрөнгө, өр төлбөрийн дансны үнэ болон бодит үнэ цэнэ дараах байдалтай байна:

<i>(Мянган төгрөгөөр)</i>	<u>2016</u>		<u>2015</u>	
	<u>Дансны үнэ</u>	<u>Бодит үнэ цэнэ</u>	<u>Дансны үнэ</u>	<u>Бодит үнэ цэнэ</u>
Хорогдуулсан өртгөөр бүртгэгдсэн хөрөнгүүд				
Дуусгавар өдөр хүртэл хугацаанд эзэмших санхүүгийн хэрэглүүр	1,000	1,000	197,257	197,257
Дансны авлага	148,493	148,493	380,450	380,450
Бусад авлага	-	-	163	163
Мөнгө ба түүнтэй адилтгах зүйлс	515,142	515,142	587,863	587,863
	<u>664,635</u>	<u>664,635</u>	<u>1,165,733</u>	<u>1,165,733</u>
Хорогдуулсан өртгөөр бүртгэгдсэн өр төлбөрүүд				
Дансны өглөг	1,177,047	1,177,047	419,540	419,540
Бусад өглөг	66,266	66,266	12,075	12,075
	<u>1,243,313</u>	<u>1,243,313</u>	<u>431,615</u>	<u>431,615</u>

МОНГОЛЫН ХӨРӨНГИЙН БИРЖ ТӨХК

2016 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон жилийн

Санхүүгийн Тайлангийн Тодруулга

20. Санхүүгийн эрсдлийн удирдлага, үргэлжлэл

(3) Зах зээлийн эрсдэл, үргэлжлэл

Хүүгийн түвшний эрсдэл

Компанийн хүү тооцогдох санхүүгийн хөрөнгүүд нь ихэнхдээ тогтмол хүүтэй санхүүгийн хөрөнгүүд байгаа тул орлого болон үйл ажиллагааны мөнгөн үрсгал нь зах зээлийн хүүгийн түвшний өөрчлөлтөд өртөх нь бага. Харин зээллэгт дахин үнэ тогтоолт хийх боломжтой учир компанид зээллэгээс үүсэх хүүгийн түвшний эрсдэл байж болно.

21. Тайлагналын дараах үйл явдал

2017 оны 02 дугаар сарын 19-ний өдөр Олон Улсын Валютын Сан ("ОУВС")-аас Монгол Улсын Засгийн Газартай хийсэн анхны хэлэлцээр болох гурван жилийн санхүүжилтийн хөтөлбөрийг зарласан бөгөөд үүнд 5.5 тэрбум ам.долларын гадаад санхүүжилт багтсан болно. Уг санхүүжилтийн хөтөлбөр нь эдийн засаг болон санхүүгийн салбарыг урт хугацаанд сайжруулахад шаардлагатай олон төрлийн арга хэмжээг Засгийн Газраас авч хэрэгжүүлэхийг шаардсан. Уг арга хэмжээний хүрээнд татварын хувь хэмжээг нэмэгдүүлэх, хэвийн бүс зээлийг бууруулах зэрэг алхамууд орохоор хүлээгдэж байна. Энэхүү санхүүгийн тайлан батлагдах өдрөөр Монгол Улсын Засгийн Газар болон ОУВС эцсийн байдлаар гэрээнд гарын үсэг зураагүй байсан бөгөөд Монголын санхүүгийн салбар тэр дундаа компанид уг хөтөлбөр болон авах арга хэмжээ хэрхэн нөлөө үзүүлэх нь тодорхой бүс байсан. Энэ нь зах зээл, хууль тогтоомж, зээлийн болон бусад эрсдлүүдийн нилээд тодорхойгүй нөхцөл байдлыг үүсгэж байгаа ба тухайн эрсдлүүд компанид хэрхэн нөлөөлөх нь цаг хугацаагаар хэмжигдэхээр байна.

22. Санхүүгийн үүрэг хариуцлага ба болзошгүй зүйлс

(1) Хууль, эрх зүй

Бизнесийн хэвийн үйл ажиллагааны явцад компанид хуулийн арга хэмжээ авах болон гомдол хүлээн авах зэрэг асуудлууд тулгардаг. Ийм асуудлаас үүдэж болох компанийн хариуцлага нь компанийн санхүүгийн байдал болон ирээдүйн үйл ажиллагаанд материаллаг түвшинд сөргөөр нөлөөлөхгүй гэдэгт компанийн удирдлага итгэлтэй байна.

(2) Үүрэг хариуцлага

Компанид санхүүгийн тайлангийн өдрөөр санхүүгийн тайланд тодруулагдах буюу залруулагдах шаардлагатай болзошгүй өр төлбөр болон үүрэг хариуцлага байхгүй.

23. Монгол хэл дээрх орчуулга

Энэхүү санхүүгийн тайлан нь Англи болон Монгол хэл дээр бэлтгэгдсэн бөгөөд Англи болон Монгол орчуулгын хооронд утга агуулгын зөрүү үүссэн тохиолдолд Англи орчуулга хүчин төгөлдөр байна.